

Faun Naturforvaltning AS
Fyresdal Næringshage
3870 Fyresdal

Tlf. 35 06 77 00
Fax. 35 06 77 09

www.fnat.no
post@fnat.no

VILTFORVALTNING

FISKEFORVALTNING

PLAN- OG UTREDNING

UTMARKSBASERT
NÆRINGSUTVIKLING

Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg i Søndre Land etter jakta 2009

Oppdragsgiver:
-Søndre Land kommune

Forfatter: Lars Erik Gangsei

ISO 9001 SERTIFISERT BEDRIFT

Forord

Kristin Halvorsen innrømte ved en anledning, jeg lurte på om det var om varm mat til skolebarn, at hun på vegne av partiet hadde "tatt for mye Møllers tran". Med hensyn til anbefalte uttak av elg i Søndre Land er jeg fristet til å gjøre litt av den samme innrømmelsen. Uttak på rundt 300 elg årlig vil gi markert redusert elgtetthet.

Samtidig vil jeg påstå at elgforvaltningen i Søndre Land fra siste del av 90 tallet frem til i dag har vært god. Man har maktet å få elgtettheten under kontroll, beholdt "storoksene" og bestandskondisjonen, særlig slaktevektene er gode. Nettopp derfor er det viktig å fortsette å holde jakttrykket oppe og elgtettheten på et relativt lavt nivå.

Jeg håper rapporten kommer til nytte så vel for kommunen som for rettighetshaverne og jegerne i Søndre Land.

Skitt jakt 2010!

Fyresdal 02.03.2010

Lars Erik Gangsei

Faun rapport 012-2010:

Tittel:	Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg i Søndre Land etter jakta 2009
Forfatter:	Lars Erik Gangsei
Tilgjengelighet:	Fritt
Oppdragsgiver:	Søndre Land kommune, Søndre Land Viltlag, Fluberg Vestre Driftsplanområde og Fluberg Øst Driftsplanområde.
Prosjektleder:	Lars Erik Gangsei
Prosjektstart:	01.12.2009
Prosjektslutt:	01.03.2010
Referat:	Aldersregistrering av skutte elg i Søndre Land 2009 er gjennomført. Det er gjort beregninger av utviklinga i tetthet, produksjon og struktur i elgbestanden for perioden 1985-2009. Elgtettheten etter jakta 2009 er beregnet til i underkant av 500 elg. Bestandskondisjonen er stabil på et noe lavere nivå enn de kommunale målsetningene. Vi råder til å opprettholde et jaktuttak på rundt 250 elg for å stabilisere elgtettheten eller kanskje redusere elgtettheten noe. Det er gjort kortfattede vurderinger på valdnivå.
Sammendrag:	Norsk
Dato:	02.03.2010
Antall sider:	38 + vedlegg

Kontaktopplysninger Faun Naturforvaltning AS:

Post:	Fyresdal Næringsshage 3870 FYRESDAL
Internet:	www.fnat.no
E-post:	post@fnat.no
Telefon:	35 06 77 00
Telefaks:	35 06 77 09

Kontaktopplysninger forfatter:

Navn:	Lars Erik Gangsei
E-post:	leg@fnat.no
Telefon:	35 06 77 01
Telefaks:	35 06 77 09

Innhold

Sammendrag	5
Materiale og metode	7
Materiale	7
Metode	7
Resultat	9
Hovedtall for de skutte elgene 2009	9
Vekt- og gevirutvikling med alder	10
Elgtetthet, kjønnsforhold m.m.	14
Bestandskondisjon	16
Naturlig dødelighet	19
Kostnader ved høy elgtetthet	20
Diskusjon	21
Konklusjon.....	23
Bestandsplanområdene	24
Søndre Land Viltlag Øst	24
Søndre Land Viltlag Vest	28
Fluberg Øst Driftsplanområde	32
Fluberg Vestre Driftsplanområde	36
Vedlegg.....	40

Sammendrag

Aldersregistrering

I alt ble det skutt 290 elg, 154 okser og 136 kyr inkludert kalv. Vi har mottatt tannkonvolutter (eller slaktevektskjema for kalv) for i alt 263 individer (inkludert 1 kalv med ukjent kjønn). I tillegg er det lagt inn slaktevekter for 14 individ hvor vi ikke har mottatt tenner/ uleselige tenner. 13 individ mangler det fullstendig opplysninger om. Vi har mottatt tannkonvolutter fra 3 hjort.

Elgtetthet og bestandsstruktur

Utviklinga i beregnet elgtetthet går fra rundt 600 elg etter jakt i 1985 (nær dagens nivå) til et nivå på rundt 1300 elg etter jakt i 1992. I perioden 1993-97 økte man jaktpresset og reduserte elgtettheten noe. I 1998 og 99 tok man i "for alvor" og reduserte elgtettheten kraftig. Man fortsatte med høye uttak frem til år 2003. I perioden 2004-06 hadde man årlige uttak mellom 150 og 200 elg. Alt tyder på at det gav en noe økt elgtetthet. De økte jaktuttakene i 2008 og 09 ser ut til å ha redusert elgtettheten noe igjen, til et beregnet nivå i underkant av 500 elg etter jakt 2009. Man observerte 0.27 elg per jegerdag i 2009, noe som er litt i overkant av den kommunale målsetningen på 0.25 elg per jegerdag.

Kjønnsforholdet i beregninga og sett elg stemmer bra med hverandre og ligger rundt 1,5 ku per okse.

Bestandskondisjon

Bestandskondisjonen blir vurdert ut fra slaktevekter for kalver og ungdyr, samt kalv- og tvillingratene fra sett elg. Den gjennomsnittlige slaktevekta for kalv var på 67 kg i 2009 (n = 74), likt med gjennomsnittet for perioden 2005-09 (67 kg, n = 227). Den gjennomsnittlige ungdyrvekta lå på 133 kg i 2009 (n = 54). Gjennomsnittet for 2003-2009 er på 135 kg (n = 254). Gjennomsnittsvektene for kalver og ungdyr ligger under de kommunale målsetningene på henholdsvis 70 kg og 140 kg.

Kalveraten og tvillingraten falt i perioden 1985-1995 fra nivå over 0.75 kalv per ku og over 25 % tvillingandel til nivå under 0.6 kalv per ku og mindre enn 10 % tvillingandel. Fra 1995-2009 har man observert en langsom forbedring i kalve- og tvillingraten. I 2009 observerte man 0.73 kalv per ku, noe som er over den kommunale målsetningen på 0.7 kalv per ku. Man hadde en tvillingrate på 15 % (1,15 kalv per kalveku), noe som er lavere enn den kommunale målsetningen på 25 % tvillingandel.

Storokser

Det er svært god tilgang på storokser i Søndre Land. Okser har en utholdende vekst frem til ca. 7-års alder. Dette gjelder både gevir og vekt. I 2009 ble det skutt 70 eldre okser i Søndre Land. 13 av disse hadde slaktevekt over 250 kg (største på 293 kg). 11 av de 70 eldre oksene i Søndre Land hadde 10 tagger eller mer. Til sammenligning ble det i Kongsberg, hvor tettheten har vært høyere, felt 61 eldre okser med kjent alder og vekt i 2009. Av disse hadde ingen okser slaktevekt over 250 kg, den største var på 247 kg. Det ble felt 10 okser med 10 tagger eller mer i Kongsberg.

Produktivitet hos kyr

Kalveraten blant de skutte kyrne er høyest fra 5 års alder. I Søndre Land er det en høy andel av de skutte eldre dyra som er registrert med kalv og/ eller melk. Gjennomsnittsvekta for eldre kyr i Søndre Land i perioden 2003-2009 er på 173 kg (n =229).

Gjennomsnittsalder

Gjennomsnittsalderen til de eldre skutte kyrne ser ut til å ha vært stabil i perioden 2005-09 i underkant av 8 år, noe som er en høy snittalder. I 2003 og 04 hadde kyrne lavere gjennomsnittsalder. Oksene har snittalder like i overkant av 4 år. Det er stor forskjell på snittalderen til kyr og okser. Dette skyldes hardere jaktpress på oksene.

Flått og flue

Det ble registrert eventuell forekomst av flått og flue på 159 elg skutt i 2009. Det ble ikke registrert flått på noe individ, men det ble registrert "få" (1-20 stk) hjortelusfluer på i alt 4 individ. 3 individ i sone 26 B i Søndre Land Viltlag (vest) og ett individ i sone 11 A i Søndre Land Viltlag (øst) ble registrert med hjortelusflue. Dette tilsvarer at $4/159 = 2,5 \%$ av elgene med registrert forekomst hadde hjortelusflue. Med andre ord finnes parasitten i Søndre Land, men den er foreløpig ikke vanlig.

Jaktuttak 2010

Vi råder til et jaktuttak på drøye 250 elg i Søndre Land kommune i 2010. Dette vil etter beregningene gi en ytterligere redusert elgtetthet, tilsvarende et nivå i underkant av 0.25 elg forventet sett per jegerdag.

Bare "Søndre Land Viltlag øst" holdt seg innenfor den planlagte avskytingen i 2009. Jaktuttak i 2010 er kortfattet vurdert for de enkelte vald. Jaktuttakene bør økes i Fluberg Øst og Fluberg Vest for å nå de minimumsrammene avskytingsplanen setter. I disse valdene ligger elgtettheten på høyere nivå enn målsetningen målt som "sett per dag".

I Søndre Land Viltlag vest nådde man ikke minimumsuttaget. I etterpåklokskapens lys innser vi (Faun) at dette var satt vel høyt. Man bør tilstrebe å holde jaktuttaket oppe på over 100 elg i 2010. Man kan vurdere å søke kommunen om å få endre "minimumsuttakene" for ku til 30 stk årlig i 2010 og 11 og dermed også redusere "minimumsuttakene totalt".

I Søndre Land Viltlag øst kan man trolig med fordel redusere jaktuttaket i 2010 noe i forhold til 2009. Man kan likevel fortsette å benytte gjeldende avskytingsplan.

Materiale og metode

Materiale

Aldersregistrering

Aldersregistreringen skjer ved hjelp av tannsnitt. Som en del av kvalitetssikringssystemet har vi ved Faun laget en egen prosedyre for aldersregistrering av hjortevilttenner. Kalken i de innsamlede tennene blir fjernet ved å sette tennene i 5 % saltsyre (HCl). Tennene blir da myke. For å fjerne syrerester fra tennene blir de satt i rennende vann minst 1 døgn.

Det blir så tatt snitt (tykkelse mindre enn 40 tusendels millimeter) på langs av tanna fra nederst på tannrota og ca 1/3 opp på tannhalsen. Emaljen blir ikke brukt. Snitta blir farget i Hematoxylin (et fargestoff), lagt på objektglass og alderen blir avlest under lupe. Man kan da lese av "årringer" i kalklaget.

Alle objektglass blir tatt vare på og registreringene fra tannkonvoluttene blir lagt inn i en egen tabell (jamfør vedlegg over aldere).

Fra 1985 til 2009 er det skutt 6 080 elg i Søndre Land kommune etter tall fra Hjorteviltregisteret (www.hjortevilt.no) Aldersregistreringer er gjennomført fra og med 2003. I alt kjenner man alderen til 567 elg minst 2 år gamle skutt i Søndre Land i denne perioden.

Metode

Kohortsanalyse

Metoden vi benytter finpusses noe fra år til år. Prinsippet er hele tiden det samme; dersom man ser bort fra migrasjon og naturlig dødelighet vil alle elger med leveområde i Søndre Land før eller senere bli skutt i Søndre Land. Siden vi kjenner alderen til alle elger som er skutt i Søndre Land i 2009 vet vi i hvilken periode de har levd og hvor gamle de til en hver tid har vært.

Gitt at vi kjente bestandens sammensetning etter jakt 2009 ville vi bare kunne "legge" til tidligere års jaktuttak for å beskrive bestandens utvikling, jamfør figur 1. For årene tidlig i perioden er en svært stor andel av alle elger som levde skutt, ergo kjenner vi også bestandens sammensetning med stor sikkerhet. For de siste åra blir beregningene mer usikre siden det fremdeles er elg i live etter jakta 2009.

Skutte okser Søndre Land

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
0,5	40	42	27	26	30	36	37	43
1,5	38	29	33	31	20	21	24	38
2,5			10	14	17	19	20	22
3,5			11	3	6	6	13	16
4,5			9	4	9	8	9	12
5,5			3	0	5	5	9	8
6,5			1	4	6	4	6	8
7,5			0	1	1	3	3	2

Minimumsbestand før jakt, okser i Søndre Land

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
0,5	104	120	98	90	87	82	75	43
1,5	38	64	78	71	64	57	46	38
2,5			35	45	40	44	36	22
3,5			27	25	31	23	25	16
4,5			18	16	22	25	17	12
5,5			8	9	12	13	17	8
6,5			2	5	9	7	8	8
7,5			0	1	1	3	3	2

Figur 1: Prinsipp for kohortsanalyse. Øvre delfigur viser antall skutte okser i ulike aldersklasser i perioden 2002-2009. Grå ruter markerer individer med felles fødselsår; 2002. Alle disse dyra tilhører samme årsklasse. Kohort = årsklasse, derav navnet "kohortsanalyse". Nedre delfigur viser minimumsbestander basert på de skutte individene. Disse minimumsestimatene er "summen av alle grå ruter nedenfor og til høyre" i "antall skutt-tabellen". Dvs. summen av alle individ fra denne årsklassen som er skutt samme år eller senere i perioden.

Konfidensintervall

I flere av figurene blir det benyttet konfidensintervall. Under gitte forutsetninger (ikke alltid oppfylt!) viser disse intervallene yttergrensene hvor man med 95 % sikkerhet vet at den reelle verdien befinner seg innenfor. Dess større antall observasjoner som ligger bak, dess smalere blir konfidensintervallene. Konfidensintervallene viser også at ved kohortsanalyser er man mest usikker på beregningene for siste år. Dette er helt naturlig siden en stor del av elgbestanden fremdeles er i live.

Resultat

Hovedtall for de skutte elgene 2009

Tabell 1: Hovedresultat for okser skutt 2009:

Alder	Snittvekt	n
0,5	69	42
1,5	140	34
2,5	181	20
3,5	205	15
4,5	217	11
5,5	228	7
6,5	255	7
7,5	255	2
8,5	285	1
9,5	248	2
10+	241	2
Manglende "tannkonvolutt		11

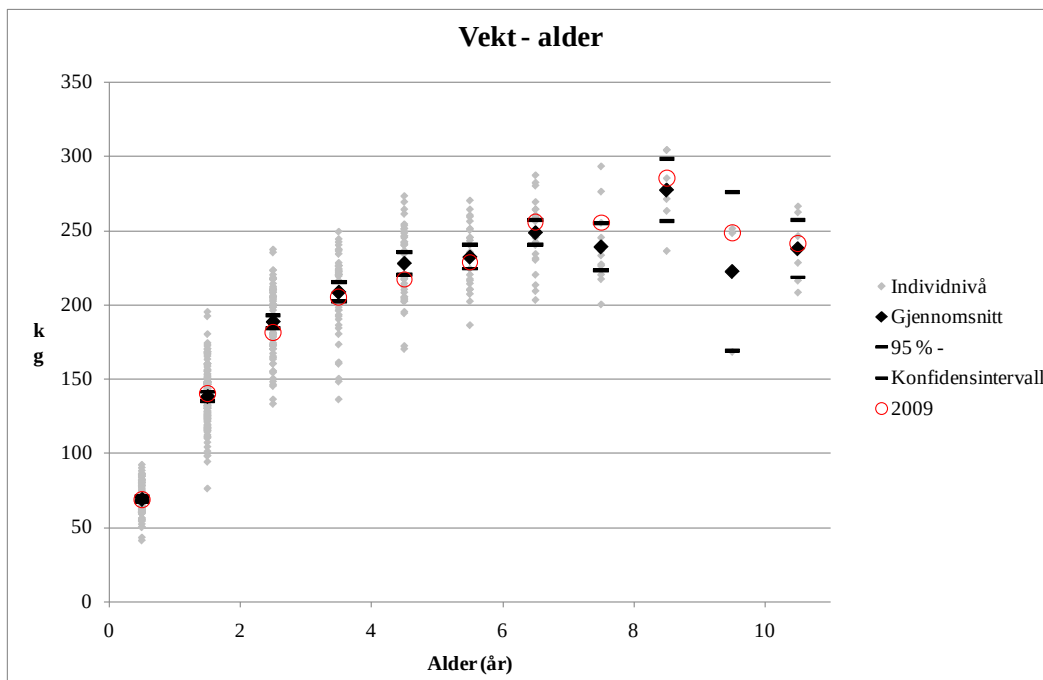
Tabell 2: Hovedresultat for kyr skutt 2009

Alder	Snittvekt	n
0,5	65	33
1,5	122	29
2,5	151	10
3,5	149	3
4,5	196	5
5,5	170	8
6,5	159	5
7,5		1
8,5	183	6
9,5	183	6
10+	171	13
Manglende "tannkonvolutt		17

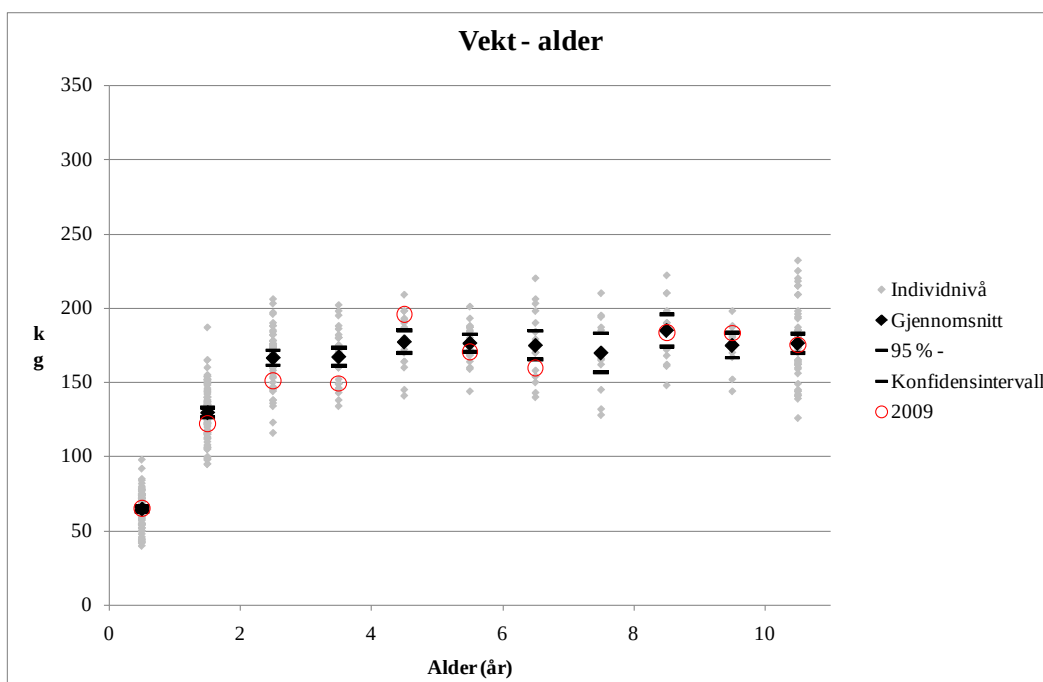
I alt ble det skutt 290 elg, 154 okser og 136 kyr inkludert kalv. Tabell 1 og 2 viser antall dyr i ulike aldersklasser sammen med gjennomsnittlig vekt for disse aldersklassene. Vi har mottatt tannkonvolutter (eller slaktevektskjema for kalv) for i alt 263 individer (inkludert 1 kalv med ukjent kjønn). I tillegg er det lagt inn slaktevektekter for 14 individ hvor vi ikke har mottatt tenner/ uleselige tenner. 13 individ mangler det fullstendig opplysninger om.

Vi har mottatt tannkonvolutter fra 3 hjort.

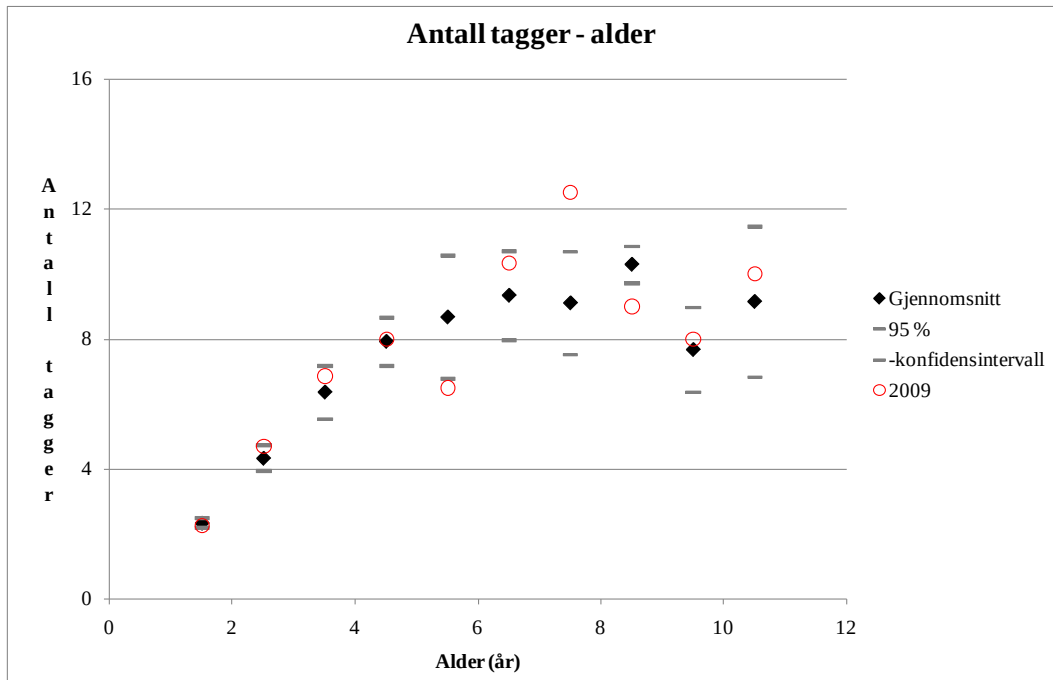
Vekt- og gevirutvikling med alder

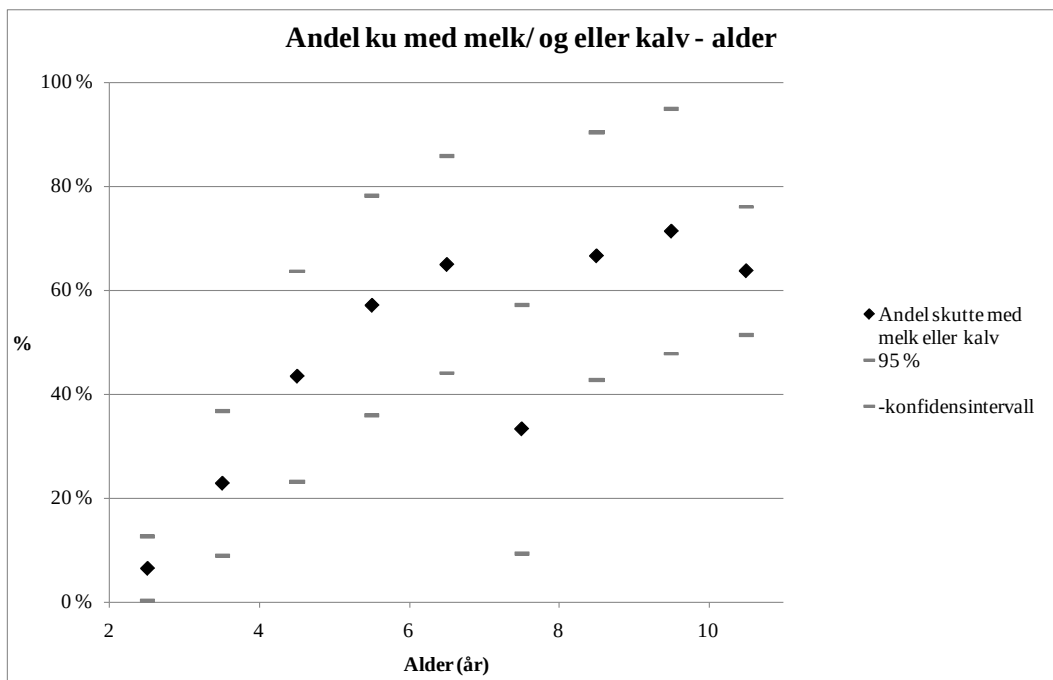
Figur 2: Vekt i forhold til alder for okser skutt i Søndre Land i perioden 2003-09. Svarte ruter viser gjennomsnittsvexter for hele perioden ($n = 537$) og svarte streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventa vekt til de samme aldersklassene. Gjennomsnittsvexter for 2009 er vist med (røde) åpne sirkler ($n = 132$) og grå "ruter" viser enkeltobservasjoner fra hele perioden.

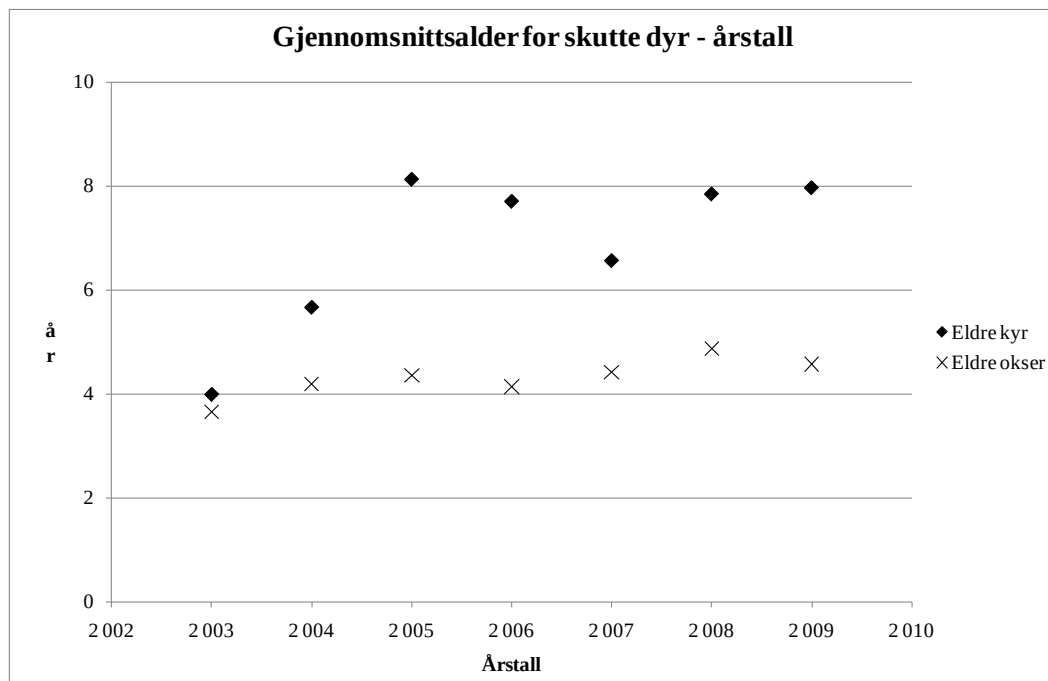
Figur 3: Vekt i forhold til alder for kyr skutt i Søndre Land i perioden 2003-09. Svarte ruter viser gjennomsnittsvexter for hele perioden ($n = 440$) og svarte streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventa vekt til de samme aldersklassene. Gjennomsnittsvexter for 2009 er vist med (røde) åpne sirkler ($n = 100$) og grå "ruter" viser enkeltobservasjoner fra hele perioden.

Figur 4: Gjennomsnittlig antall tagger i forhold til alder for okser skutt i Søndre Land i perioden 2004-09 med svarte ruter (n = 312). 95 % konfidensintervall for forventet antall tagger i forhold til alder med grå streker. Gjennomsnittlig antall tagger i forhold til alder for okser skutt i 2009 med (røde) åpne sirkler (n = 84).

Figur 5: Andel elgkyr i ulike aldersklasser som hadde kalv(er) og/eller melk i juret. Grunnlaget er alle kyr med kjent alder minst 2,5 år felt i Søndre Land i perioden 2003-09 (n = 263). 95 % konfidensintervall med grå streker.

Figur 6: Gjennomsnittsalder for felte kyr (ruter, $n = 263$) og okser (kryss, $n = 303$) minst 2 år gamle felt i Søndre Land i perioden 2003-2009.

Storokser

Figur 2 og 4 viser at okser har en utholdende vekst frem til ca. 7-års alder. Dette gjelder både gevir og vekt. Figur 1 og 3 viser den samme tendensen for okser skutt i 2009. Vårt inntrykk er at i områder hvor man har lyktes i å redusere elgtettheten mye ser det ut til at oksene reagerer med mer utholdende vekst/ brattere vekstkurve. I 2009 ble det skutt 70 eldre okser i Søndre Land. 13 av disse hadde slaktevekt over 250 kg (største på 293 kg). 11 av de 70 eldre oksene i Søndre Land hadde 10 tagger eller mer. Til sammenligning ble det i Kongsberg, hvor tettheten har vært høyere, felt 61 eldre okser med kjent alder og vekt i 2009. Av disse hadde ingen okser slaktevekt over 250 kg, den største var på 247 kg. Det ble felt 10 okser med 10 tagger eller mer i Kongsberg.

Produktivitet hos kyr

Figur 5 viser at kalveraten blant de skutte kyrne er høyest fra 5 års alder. Fra andre områder vet man at produktiviteten syntes å synke noe igjen fra ca. 15 års alder. Forvaltningsmessig er produktivetsreduksjonen fra ca. 15 års alder av svært liten betydning. Det er viktig å merke seg at kalveraten som kommer frem i figur 5 er beregnet ut fra de skutte dyra. Man må anta at kyr som kommer uten kalv er mer utsatt for å bli skutt enn kalvførende kyr. Det er derfor rimelig å anta at de reelle kalveratene for de ulike aldersgruppene er vesentlig høyere enn det som kommer frem i figur 5. I Søndre Land er det en høy andel av de skutte eldre dyra som er registrert med kalv og/ eller melk. Det er positivt at disse aldersgruppene er kalveførende! I tillegg ser det ut til at i områder hvor jaktpresset er høyt må jegerne skyte kalveførende kyr (+ kalven) for å fylle kvota.

Gjennomsnittsvekta for eldre kyr i Søndre Land i perioden 2003-2009 er på 173 kg ($n = 229$). Dette er noe lavere enn i for eksempel Østfold (Rakkestad, Sarpsborg, Rømskog, Eidsberg og Marker) hvor gjennomsnittsvekta for eldre kyr i 2008 var på 179 kg ($n = 101$). Derimot ligger snittvekta hos skutte eldre kyr i Søndre Land høyere enn i de fleste "andre områder vest for Oslofjorden", hvor typisk gjennomsnittsvekt for eldre kyr er rundt 165 kg.

Gjennomsnittsalder

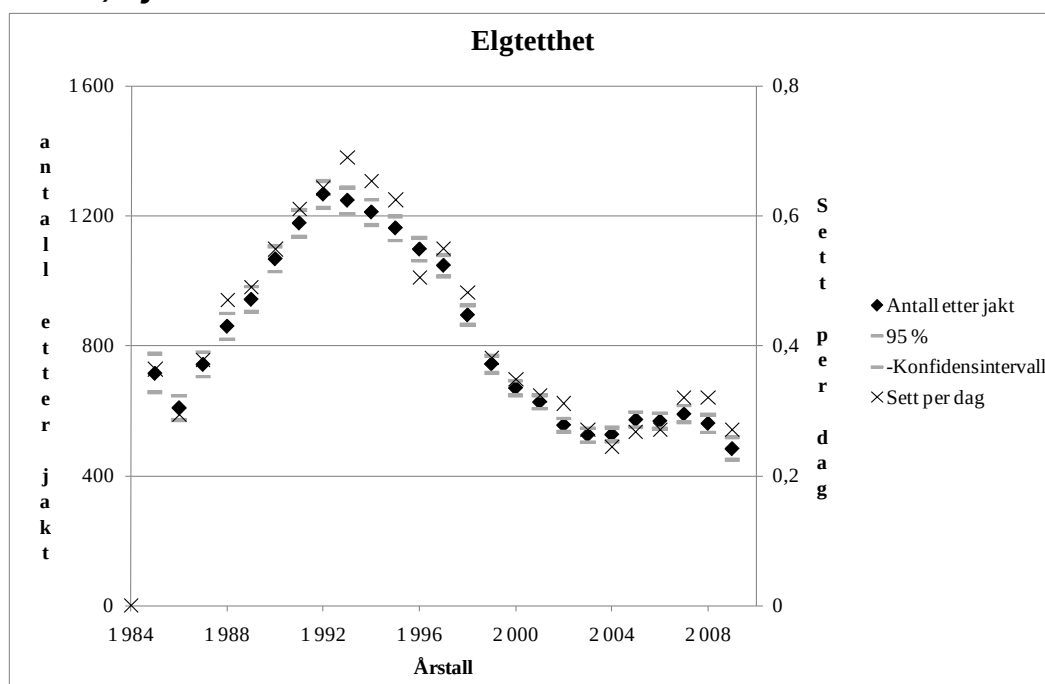
Gjennomsnittsalderen til de eldre skutte kyrne ser ut til å ha vært stabil i perioden 2005-09 i underkant av 8 år, noe som er en høy snittalder. I 2003 og 04 hadde kyrne lavere gjennomsnittsalder. Oksene har snittalder like i overkant av 4 år. Det er stor forskjell på snittalderen til kyr og okser. Dette skyldes hardere jaktpress på oksene.

Flått og flue

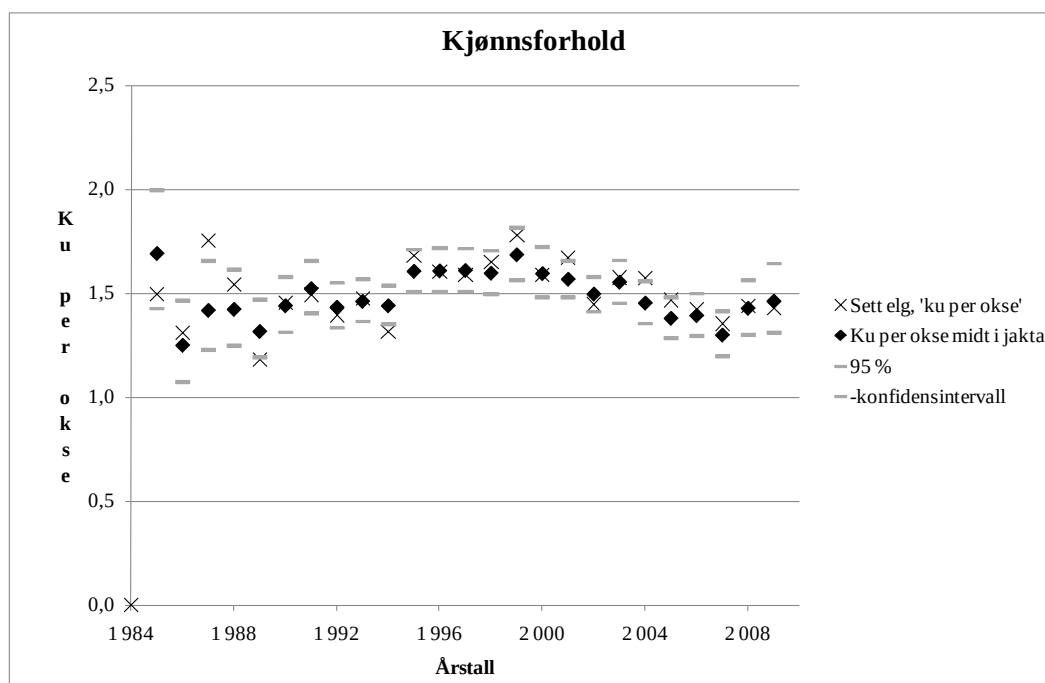
Sammen med tannkonvoluttene ble det samlet inn "klistrelapper" som registrerte om de fant flått eller hjortelusflue. Man kunne krysse av for 4 alternativer; 1) "Ingen", 2) "Få" (1-20 stk), 3) "En del" (21-100 stk) eller 4) "Mange" (>100stk) for både flått og flue.

Det kom inn 159 "klistrelapper". Det ble ikke registrert flått på noe individ, men det ble registrert "få" (1-20 stk) hjortelusfluer på i alt 4 individ. 3 individ i sone 26 B i Søndre Land Viltlag (vest) og ett individ i sone 11 A i Søndre Land Viltlag (øst) ble registrert med hjortelusflue. Dette tilsvarer at $4/159 = 2,5 \%$ av elgene med registrert forekomst hadde hjortelusflue. Med andre ord finnes parasitten i Søndre Land, men den er foreløpig ikke vanlig.

Elgtetthet, kjønnsforhold m.m.

Figur 7: Beregnet elgtetthet etter jakt i perioden 1985-2009 med svarte ruter. Sett per dag med kryss. 5 % naturlig dødelighet lagt til grunn.

Figur 8: Beregnet kjønnsforhold "midt i jakta" i perioden 1985-2009 med svarte ruter og 95 % konfidensintervall med grå strek. Ku per okse fra sett elg med kryss.

I fjor beregnet vi en "etter jakt tetthet" for 2008 på om lag 530 elg¹. Beregningene gjort etter jakta 2009 stemmer svært bra med dette. Utviklinga i beregnet elgtetthet går fra rundt 600 elg etter jakt i 1985 (nær dagens nivå) til et nivå på rundt 1300 elg etter jakt i 1992. I perioden 1993-97 økte man jaktpresset og reduserte elgtettheten noe. I 1998 og 99 tok man i "for alvor" og reduserte elgtettheten kraftig. Man fortsatte med høye uttak frem til år 2003. I perioden 2004-06 hadde man årlige uttak mellom 150 og 200 elg. Alt tyder på at det gav en noe økt elgtetthet. De økte jaktuttakene i 2008 og 09 ser ut til å ha redusert elgtettheten noe igjen, til et beregnet nivå i underkant av 500 elg etter jakt 2009. Man observerte 0.27 elg per jegerdag som er litt i overkant av den kommunale målsetningen på 0.25 elg per jegerdag.

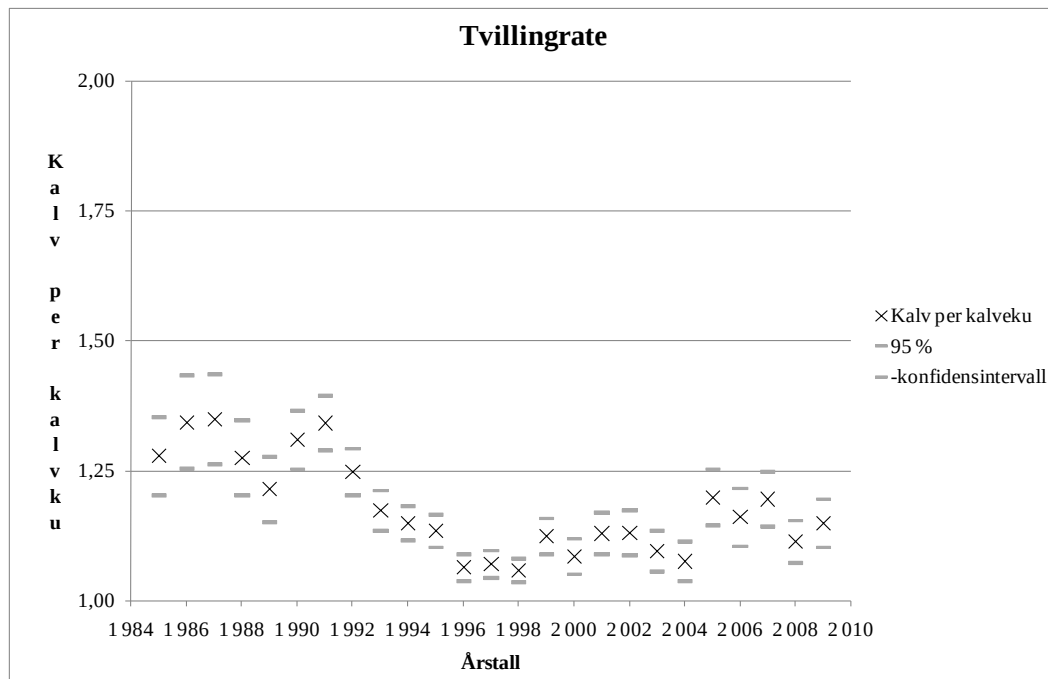
Kjønnsforholdet i beregninga og sett elg stemmer bra med hverandre. Søndre Land kommune har hatt et jevnt kjønnsforhold i bestanden gjennom hele perioden 1985-2009 sammenlignet med nær alle andre områder. En hovedårsak til dette er at man ved den harde tetthetsreduksjonen i 1998-99 var villig til å skyte høy andel (produksjons-)kyr. Dette var i strid med "gjeldende biologiske rådgivning". Sett i ettertid må man likevel konkludere med at denne metoden gav svært gode resultater. Elgtettheten ble kraftig redusert samtidig som man opprettholdt en god okseandel.

Det er en fordel å opprettholde en høy okseandel dersom man ønsker god tilgang på "storokser". Ved en høy okseandel blir jaktpresset på den enkelte okse (sjansen den enkelte okse har for å bli skutt et gitt år) redusert. Flere okser vil da nå "storoksealder", jamfør figur 2 og 4. En høy okseandel gir derimot relativt lav kjøttavkastning og antall dyr man kan skyte blir også lavere enn dersom man har et skeivere kjønnsforhold.

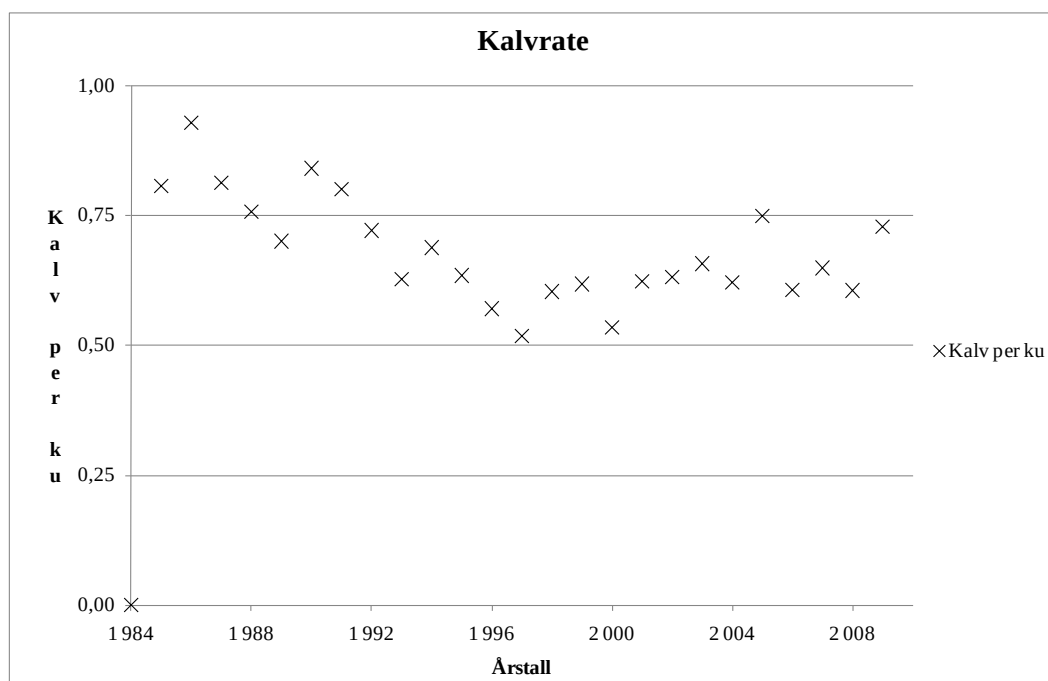
I forvaltningsmiljø er det vanlig å anbefale et kjønnsforhold rundt 1,5 ku per okse. Vi vil likevel peke på at det finnes massevis av eksempler på elgbestander hvor kjønnsforholdet har vært skeivere, men hvor man har opprettholdt en god bestandskondisjon.

¹ Gangsei, 2009. Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg i Søndre Land etter jakta 2008. Faun-Rapport 011-2009. 36s.

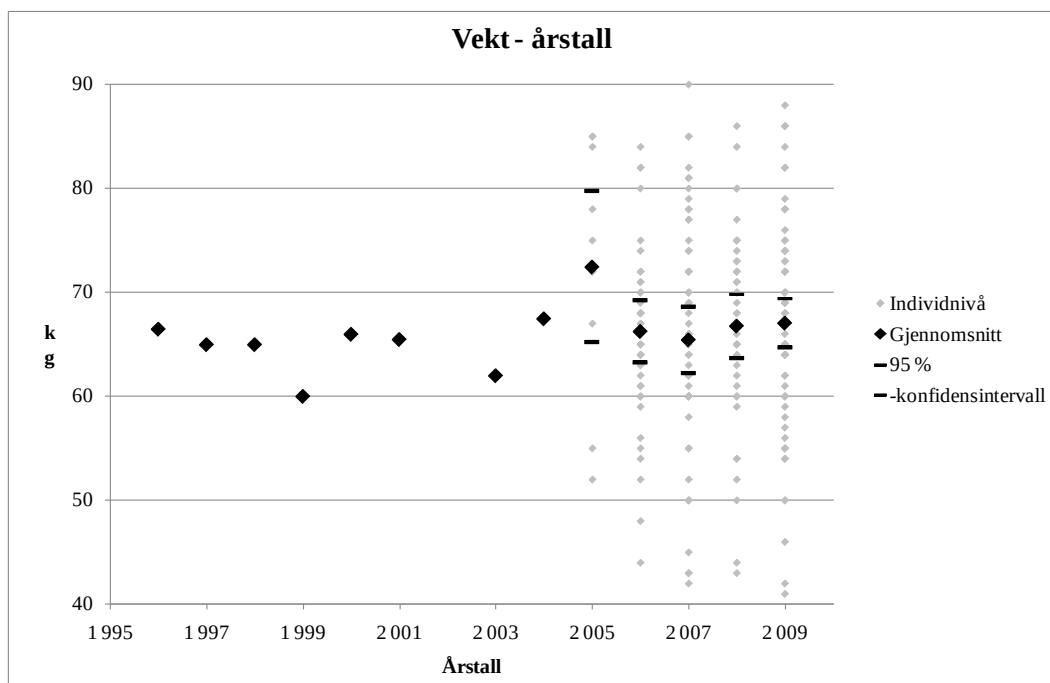
Bestandskondisjon

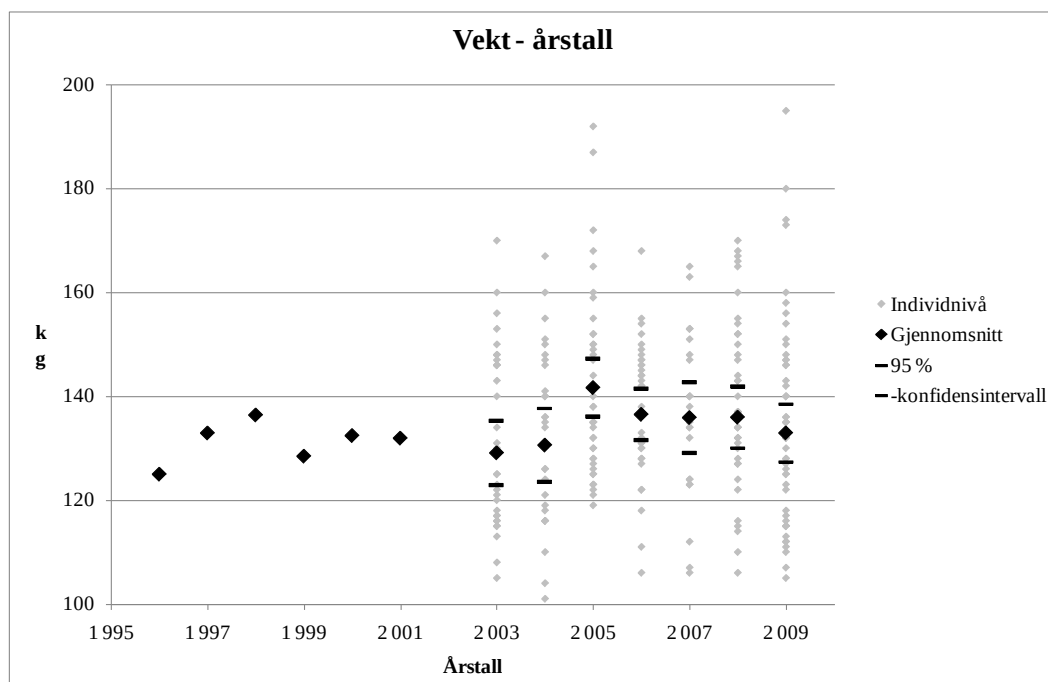
Figur 9: Kalv per kalvku/ tvillingrate fra sett elg i Søndre Land i perioden 1987-2009. 95 % konfidensintervall med grå streker.

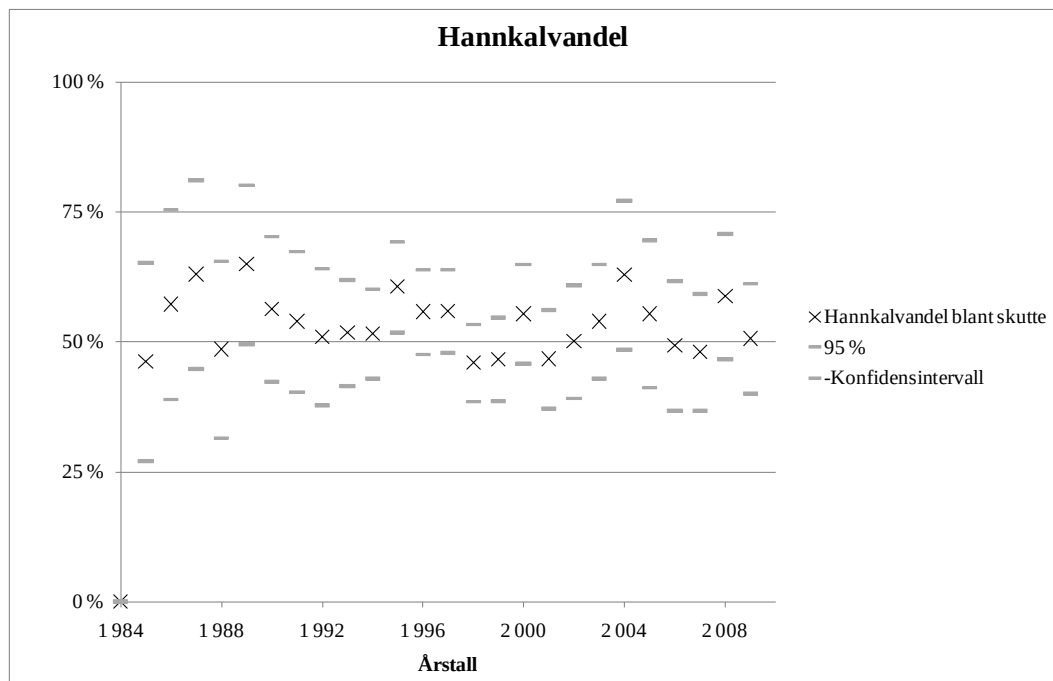
Figur 10: Kalv per ku fra sett elg i Søndre Land i perioden 1987-2009.

Figur 11: Forventa (gjennomsnittsvecter) for kalver i Søndre Land i perioden 1996-2009 med "svarte ruter". 95 % konfidensintervall med svarte streker. Enkeltindivider med "grå ruter". For perioden 2005-09 er $n = 227$.

Figur 12: Forventa (gjennomsnittsvecter) for ungdyr (1,5-åringer) i Søndre Land i perioden 1996-2009 med "svarte ruter". 95 % konfidensintervall med svarte streker. Enkeltindivider med "grå ruter". For perioden 2003-09 er $n = 254$.

Figur 13: Kjønnssforhold blant de skutte kalvene i Søndre Land i perioden 1985 -2009. 95 % konfidensintervall med grå streker.

Bestandskondisjonen blir vurdert ut fra slaktevekter for kalver og ungdyr, samt kalv- og tvillingratene fra sett elg. Den gjennomsnittlige slaktevekta for kalv var på 67 kg i 2009 (n = 74), likt med gjennomsnittet for perioden 2005-09 (67 kg, n = 227). Siden man samtidig har stor spredning i kalvevektene for det enkelte år, jamfør figur 11, må man konkludere med at kalvevektene ser ut til å ha vært stabile fra 1996 til 2009 på nivå mellom 65 kg og 70 kg. Dette er et brukbart nivå, like i underkant av den kommunale målsetningen (70 kg). I områder lenger vest (Telemark/ Agder) ligger ofte slaktevektene for kalv ned mot 50 kg i gjennomsnitt. I ”høykondisjonsområder” som Østfold ligger slaktevektene for kalv rundt 75 kg i gjennomsnitt.

Den gjennomsnittlige ungdyrvekta lå på 133 kg i 2009 (n = 54). Gjennomsnittet for 2003-2009 er på 135 kg (n = 254). Figur 12 viser at slaktevektene til ungdyr har ligget på stabile nivå i perioden 1996-2009. Selv om snittet for 2009 ikke var langt under snittet for perioden 2003-09, har man sett høyere ungdyrvekter i perioden 2005-08. Det var derfor noe skuffende ungdyrvekter i 2009. Gjennomsnittet ligger betydelig under den kommunale målsetningen (140 kg).

Kalveraten og tvillingraten falt i perioden 1985-1995 fra nivå over 0.75 kalv per ku og over 25 % tvillingandel til nivå under 0.6 kalv per ku og mindre enn 10 % tvillingandel. Fra 1995-2009 har man observert en langsom forbedring i kalve- og tvillingraten. I 2009 observerte man 0.73 kalv per ku, noe som er over den kommunale målsetningen på 0.7 kalv per ku. Man hadde en tvillingrate på 15 % (1,15 kalv per kalveku), noe som er lavere enn den kommunale målsetningen på 25 % tvillingandel.

Ut fra alderen til de skutte kyrne kan man med svært stor grad av sikkerhet fastslå at den relativt lave tvillingandelen **ikke** skyldes en lav andel eldre (mellom 5 og 12 år) kyr i bestanden. Tallene viser tydelig at disse aldersklassene utgjør en høy andel av bestanden i Søndre Land og ut fra aldersfordelingen skulle man derfor ha forventet en mye høyere tvillingandel.

Naturlig dødelighet

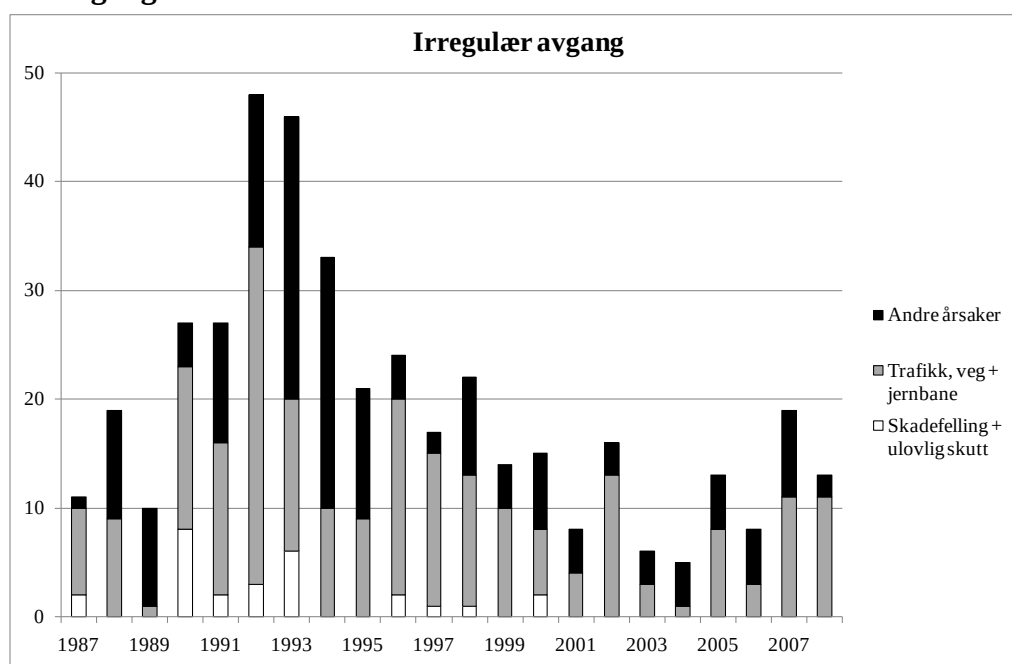
Bakgrunn og antagelser

I alle tidligere år har vi regnet med 5 % naturlig dødelighet fra jaktslutt til jaktstart påfølgende år. Det er "vanlig" å sette naturlig dødelighet i norske elgbestander til 5 %. Den naturlige dødeligheten kjenner vi selvsagt ikke nøyaktig. Imidlertid kan man få visse indikasjoner på den naturlige dødeligheten ut fra registrert irregulær avgang og ut fra merkeprosjekter av elg.

Under et merkeprosjekt på Vegårshei i Aust-Agder (lavkondisjonsbestand) ble det merket 25 elg i februar 2006. Per 01.01.2010 er 11 av disse i live hvorav 10 med halsbåndet i behold (Helge Sines pers. medd). Av de 14 som har dødd i perioden har 1 blitt skutt under ordinær jakt, 2 har blitt observert skadet og avlivet utenom ordinær jakt. Vi regner disse 2 som "irregulær avgang", noe som gir en total irregulær avgang på 13 av de merkede elgene. I perioden 2006 til dags dato har man hatt 78 "elgår". Dette tilsvarer en årlig beregnet naturlig dødelighet på $13/78 = 17\%$! Ut fra grunnleggende statistikk er man 95 % sikre på at den reelle naturlige dødeligheten ligger mellom 9 % og 24 %. Det er svært lite sannsynlig at den naturlige dødeligheten på Vegårshei er så lav som 5 %.

Man har antatt at redusert bestandskondisjon først vises ved reduserte kalverater og slaktevekter. Videre har det vært en vanlig antagelse at økt naturlig dødelighet først vil inntreffe i "ekstremsituasjoner". Resultatene fra blant annet Vegårshei gir grunn til å vurdere disse antagelsene nærmere. **Dersom** den reelle naturlige dødeligheten i Søndre Land er høyere enn 5 % er beregningene av elgtetthet for lave. Den **relative** virkningen av ulike jaktuttak blir imidlertid lite påvirket.

Irregulær avgang i Søndre Land

Figur 14: Registrert irregulær avgang i Søndre Land i perioden 1987-2008. Data fra www.ssb.no. Dyr skutt ulovlig/ som skadedyr med hvitt, trafikkdrepte (veg + jernbane) med grått og dyr døde av andre årsaker med svart. Merk at årstalla ikke stemmer fullstendig, men følger jaktåret. Dvs. søylen for 1987 representerer tidsrommet 1. april 1987 til 31. mars 1988 osv.

Den irregulære avgangen er registrert hos Statistisk Sentralbyrå (www.ssb.no). Figur 14 viser den registrerte irregulære avgangen i Søndre Land. Som man ser av figuren var den naturlige dødeligheten høyest i perioden 1990-98, samtidig med at elgtettheten var på topp.

Snøforhold er sammen med elgtetthet i stor grad avgjørende for hvor stor irregulær avgang man får i en kommune en bestemt vinter totalt sett. I perioden 2007-09 har elgtettheten målt som "sett per dag" ligget rundt 0.3 elg sett per jegerdag og den beregnede tettheten etter jakt har ligget rundt 550 elg. Dette har i de senere relativt snørike vinterne resultert i om lag 10 trafikkulykker med elg involvert årlig. Dette er det dobbelte av den kommunale målsetningens "tak" på maks 5 trafikkulykker med elg i året. Man må ha med seg at en del av ulykkene i Søndre Land kan skyldes elg som har trukket inn fra nabokommuner. Slik vi har skjønnet det er området nordøst i kommunen grensende inn til Gjøvik og Nordre Land spesielt utsatt. På den andre siden kan man heller ikke se bort fra at "Søndre Land-elg", dvs. elg med opphold i Søndre Land under jakta, kan skape trafikkproblemer i nabokommuner vinterstid.

Kostnader ved høy elgtetthet

Elgtetthet - trafikkulykker

Sammenhengen mellom elgtetthet og antall trafikkulykker er tydelig². Snøforhold kommer inn som en "forstyrrende faktor", men i det lange løp vil elgtettheten være en avgjørende faktor for antall trafikkulykker forårsaket av elg. I beste fall må man regne med at det er proporsjonalitet mellom elgtetthet og antall trafikkulykker. Dvs. doubles elgtettheten doubles antall forventede trafikkulykker. Uten at vi kan påstå at det er veldokumentert, tyder en del tall på, m.a. fra Ringerike, at dersom man doubler elgtettheten så mer enn doubles forventet antall trafikkulykker. Ved vurdering av hvilken elgtetthet man ønsker i Søndre Land mener vi det er relevant å vurdere hvordan dette vil påvirke forventet antall trafikkulykker.

Elgtetthet – "flått og flue"

Hjortelusflua sin utbredelse ser stadig ut til å øke. Det blir i forvaltningsmiljøene ofte fokusert på hvilken virkning disse parasittene har på hjorteviltbestandene. Vi vil peke på at det ikke bare er parasittene som påvirker hjorteviltet, men også motsatt; hjorteviltet påvirker parasittene. Dvs. dess lavere tetthet av hjortevilt dess lavere forventet tetthet av flått og hjortelusflue. Særlig vil vi anta at tettheten av hjortelusflue, som foretrekker elg som vertsdyr, i stor grad vil påvirkes av elgtettheten. Vi synes også at dette er relevant "å tenke over" når man skal vurdere hvilken elgtetthet man ønsker i Søndre Land. For mer om hjortelusflue og flått viser vi til www.flattogflue.no.

Elgtetthet – Skogskader

Vi vil ikke gå nærmere inn på kostnadsberegninger for skog. Beitetakseringer gjennomført i 2008 viste at 50 % av skudda på furuplanter i HK II ble beitet. Dette er vesentlig høyere enn gjeldende kommunale målsetninger (ikke over 30 %).

² Solberg, E. J., Rolandsen, C. M., Herfindal, I. & Heim, M. 2009. Hjortevilt og trafikk i Norge: En analyse av hjorteviltrelaterte trafikk-ulykker i perioden 1970-2007 - NINA Rapport 463. 84 s.

Diskusjon

Kondisjon

Det ser ut til at bestandskondisjonen er inne i en relativt stabil fase i Søndre Land. Det er et potensial for å øke bestandskondisjonen ytterligere, særlig kalve- og tvillingraten. Slaktevektene er brukbare. De relativt lave slaktevektene for ungdyr i 2009 er et lite "varsku".

Dersom kondisjonen skal bedres ytterligere tror vi det er av avgjørende betydning å holde elgtettheten minst nede på et nivå som skissert i de kommunale målsetningene, dvs. rundt 0.25 elg sett per jegerdag. Etter beregningene svarer det til en "etter jakt tetthet" mellom 450 og 500 elg, altså rundt "dagens nivå".

Dagens elgtetthet i Søndre Land ligger etter beregningene rundt 0,85 elg per km² tellende elgareal (ca. 480 elg på 567 km² tellende elgareal innenfor bestandsplanområdene).

Det finnes ulike typer viltstelltiltak som er prøvd ut for å bedre elgens bestandskondisjon. En rekke av disse tiltakene er prøvd ut i forskjellige områder og med ulikt omfang. Generelt er vårt inntrykk at viltstelltiltak med tanke på å bedre bestandskondisjonen hos elg er "tunge" å iverksette og at effekten er svært usikker.

Vinterfôring med rundball er effektivt i den forstand at elgen er lett å få inn på fôringsplasser. Effekten på elgens kondisjon er derimot usikker. Viltvennlig avvirkning av furutømmer er en billig måte for å supplere elgens fôrressurser vinterstid. Erfaringa er at tiltakets effekt er varierende siden det i enkelte deler av landet (Telemark) er vanskelig å "fôre inn" elgen på furubar. Erfaringsmessig vil vi anta at et slikt tiltak vil være lettere å gjennomføre i Søndre Land.

For at bestandskondisjonen skulle forbedres uten å redusere elgtettheten må denne type viltstelltiltak få et svært stort omfang i Søndre Land. Vi vurderer ikke dette som realistisk å få til, i alle fall ikke på kommunenivå. Selv ved storstilte tiltak vil effekten være svært usikker.

Tetthet

Det er klare usikkerheter knyttet til beregningene av elgtetthet i Søndre Land. Forutsetningen om naturlig dødelighet på 5 % er allerede nevnt.

Av andre usikkerhetsmomenter må det nevnes at mange av de andre modellforutsetningene kan være feilaktige i den forstand at de gir store systematiske feil. Erfaringen fra tidligere beregninger av tetthet er imidlertid at "kohortanalysen" treffer bra.

I tabell 3 vises beregnet utvikling i elgtetthet i perioden etter jakt 2009 til før jakt 2011. Vi må understreke at disse beregningene er usikre. Først og fremst er dagens tetthetsestimat usikkert. Dessuten vil utviklingen i elgtetthet bli svært påvirket av kommende års kalverater. Ved høye kalverater vil jaktuttakene måtte være høyere enn ved lave kalverater for å få den samme tetthetsutviklingen og vice versa.

Kommunale målsetninger

De kommunale målsetningene for hjorteviltforvaltningen gir rammevilkårene for rettighetshaverne sitt arbeid med bestandsplaner. Søndre Land har slike målsetninger og vi (Faun) bruker Søndre Land sine målsetninger som et (godt!) eksempel på kommunale målsetninger.

I målsetningene er det gitt et mål om tetthet tilsvarende 0.25 elg sett per jegerdag. Det synes som om de målsetninger som er satt med hensyn til beitepress og antall trafikkulykker i alle fall ikke kan nåes ved tettheter høyere enn tilsvarende 0.25 elg sett per jegerdag.

Jaktuttak 2010

Jaktuttakene styres gjennom bestandsplanene. Faun Naturforvaltning AS ved Lars Erik Gangsei har i stor grad hatt anledning til å påvirke bestandsplanene ved at vi har bistått ved utarbeidelsen. Med unntak av "Søndre Land Viltlag øst" oppnådde ikke bestandsplanområdene "minimumsuttakene". Likevel økte det totale uttaket betydelig til 290 elg og elgtettheten ser ut til å være betydelig redusert. Vi i Faun må ta en del av skylda for at "minimumsuttakene" i Søndre Land Viltlag Vest ble satt i overkant høyt for 2009. Samtidig viser det seg igjen og igjen at det er viktig å opprettholde et høyt jaktpress for å holde elgtettheten på et forsvarlig nivå. I kommentarene til de enkelte valdene er det gitt mer nøyaktige vurderinger av "jaktuttak 2010".

Tabell 3: Beregninger for antall elg fra og med etter jakt 2009 til før jakt 2011. Forutseningene er 5 % naturlig dødelighet og 0,77 kalv per ku før jakt (som beregnet før jakt i 2009). Det er lagt til grunn en hannkalvandel på 50 %.

	Før jakt 2009	Jaktuttak 2009	Etter jakt 2009	Før jakt 2010	Foreslått jaktuttak 2010	Etter jakt 2010	Før jakt 2011
Kalver	234	85	149	208	70	138	190
Kyr	304	94	210	270	80	190	246
Okser	235	111	124	189	100	89	150
Sum	773	290	483	667	250	417	585
Ku per okse	1,29		1,69	1,43		2,14	1,64
Kalv per ku	0,77		0,71	0,77		0,73	0,77
Forventet "sett per dag"						0,21	

Konklusjon

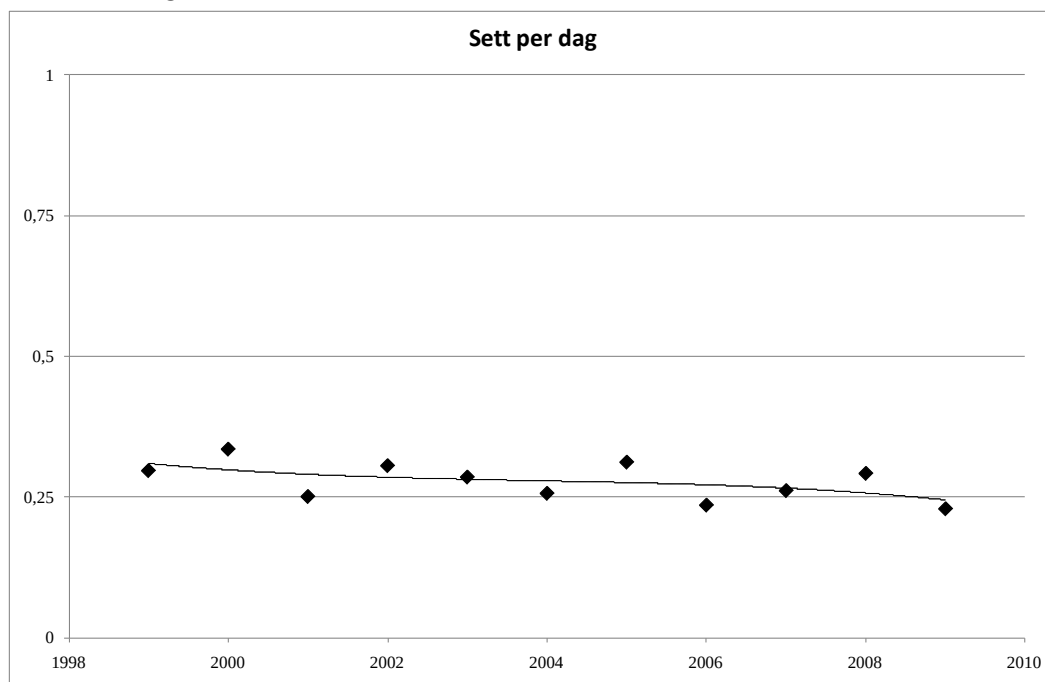
Det er beregnet at elgtettheten etter jakt 2009 i Søndre Land er i underkant av 500 elg. Det ser ut til at kjønnsforholdet ligger rundt 1,5 ku per okse.

Bestandskondisjonen hos elg i Søndre Land ser ut til å være relativt stabil, eller noe økende, på et noe lavere nivå enn angitt i kommunale målsetninger. For å forbedre bestandskondisjonen, dvs. slaktevektene og særlig kalve- og tvillingratene, tror vi det er nødvendig å holde elgtettheten minst nede på dagens nivå, noe som er i tråd med kommunale målsetninger.

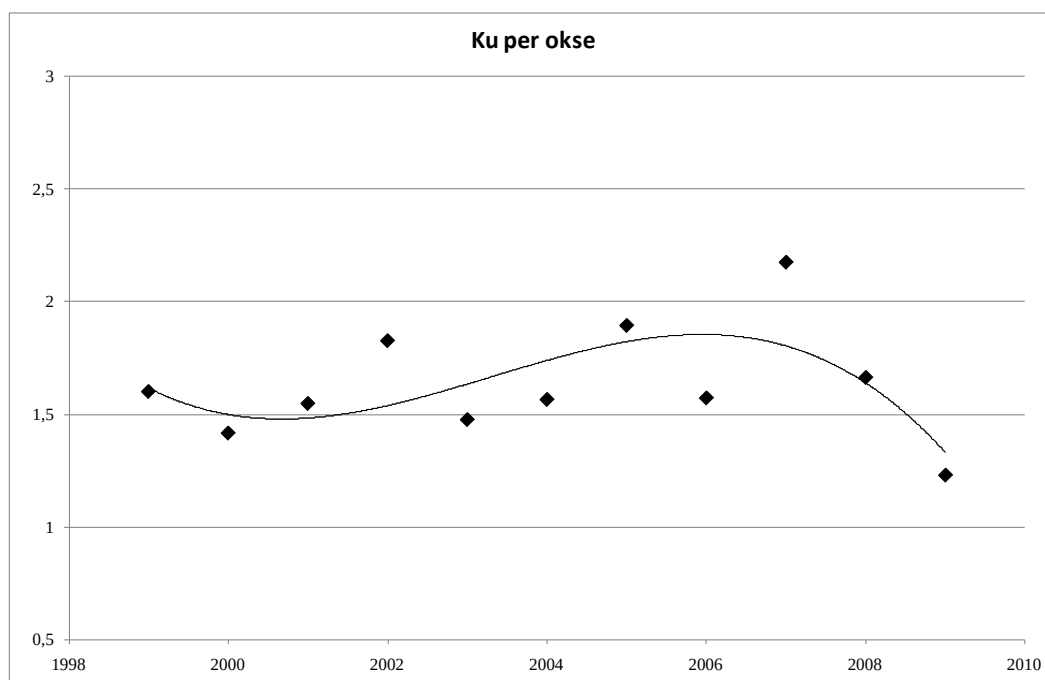
Bestandsplanområdene

Søndre Land Viltlag Øst

Bestandsutvikling

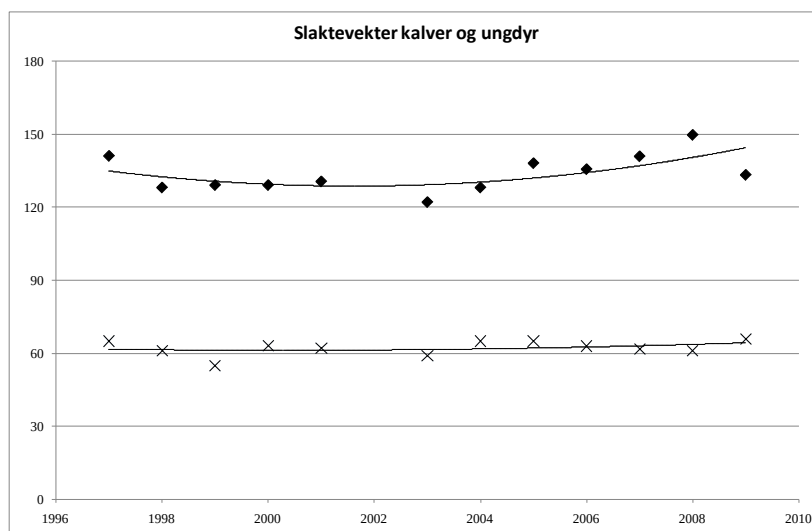

Figur SLØ 1: Sett elg per dag i Søndre Land Viltlag Øst i perioden 1999-2009.

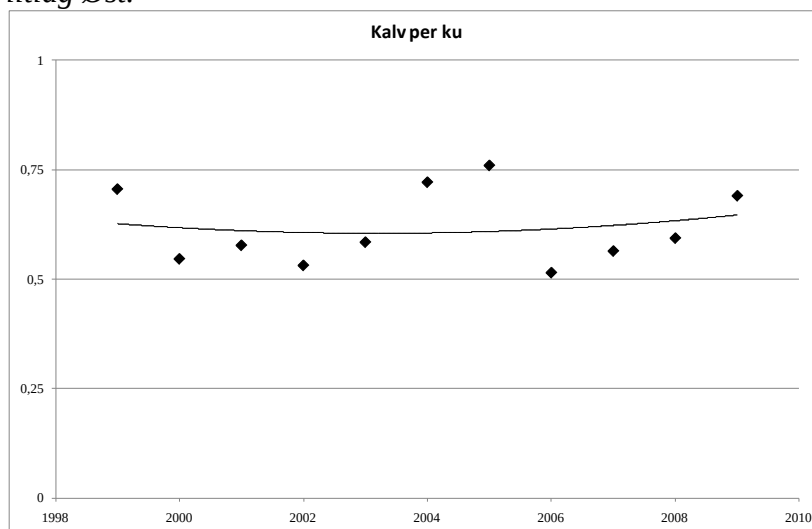

Figur SLØ 2: Ku per okse fra sett elg i Søndre Land Viltlag Øst i perioden 1999-2009.

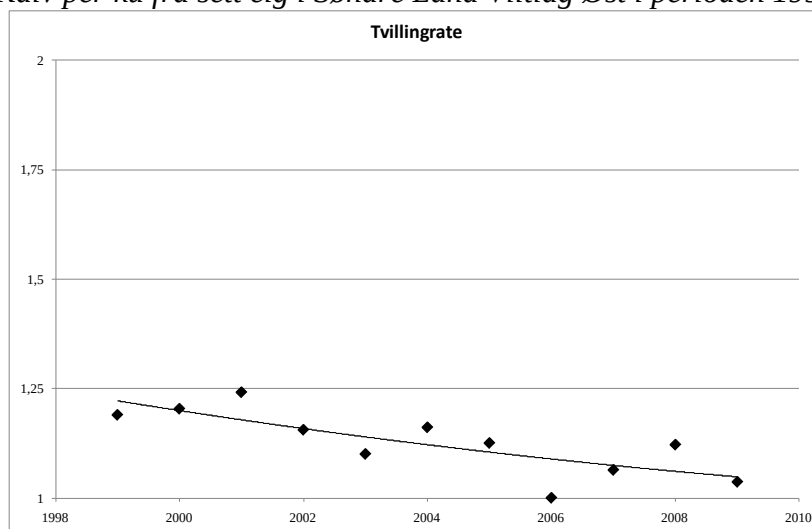
Kondisjon

Figur SLØ 3: Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr i perioden 1997-2009 for Søndre Land Viltlag Øst.

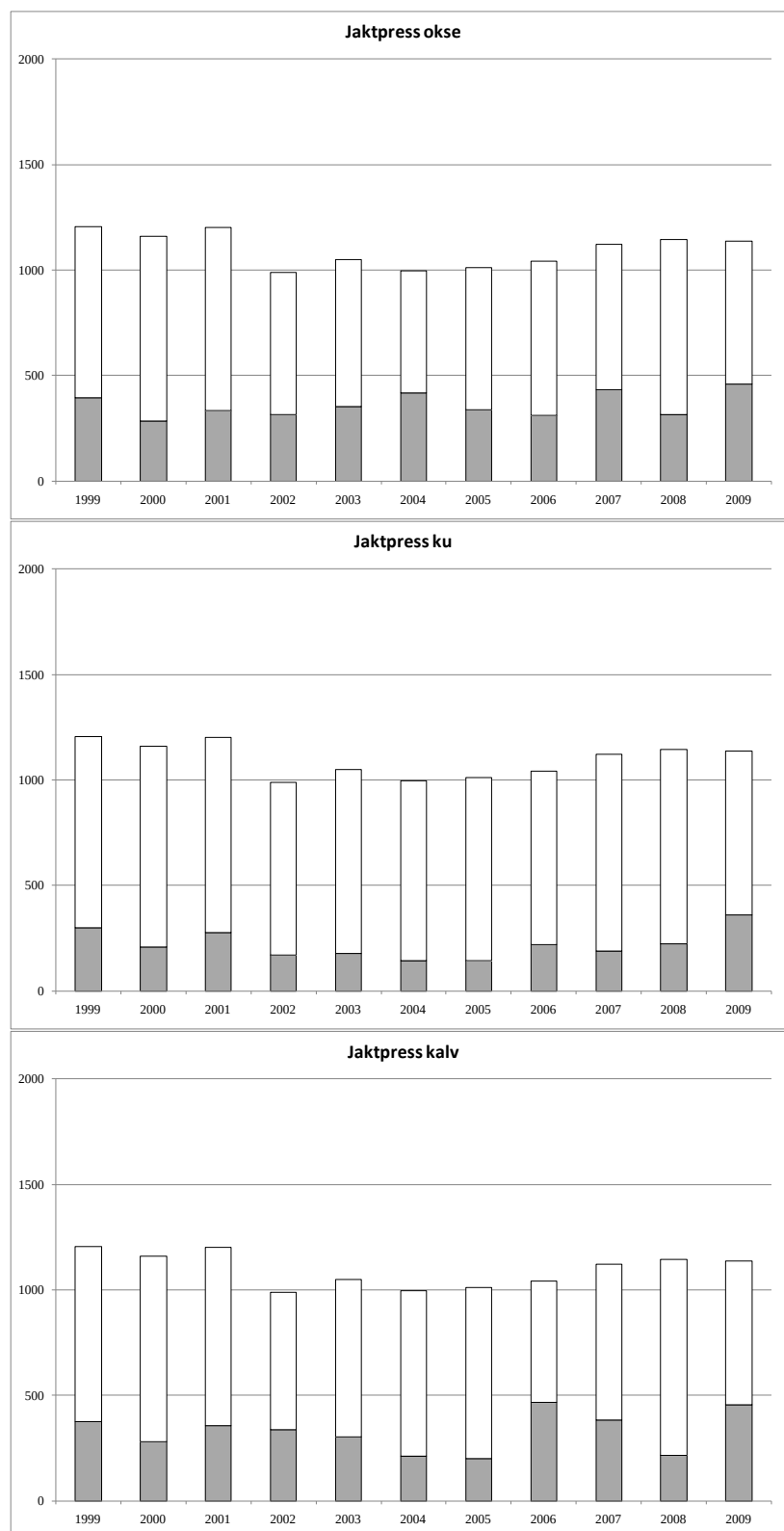

Figur SLØ 4: Kalv per ku fra sett elg i Søndre Land Viltlag Øst i perioden 1999-2009.

Figur SLØ 5: Kalv per kalvku i Søndre Land Viltlag Øst i perioden 1999-2009.

Jaktpress

Figur SLØ 6: Antall jegerdager i Søndre Land Viltlag Øst i perioden 1999-2009 (likt i alle delfigurene). Grå bakgrunn viser antall jegerdager multiplisert med skutt av sett. Ved skutt av sett på 50 % vil halve stolpen være skravert osv. Med andre ord: dess høyere ”grå søyle” dess høyere jakttrykk.

Kommentarer

Tabell SLØ 1: Avskytningsplan fra gjeldende bestandsplan.

År	Ku		Okse		Kalv		Sum	
	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks
2009	30	40	25	35	15	30	70	105
2010	25	40	20	35	15	30	60	105
2011	25	40	20	35	15	30	60	105
Sum	80	120	65	105	45	90	190	315

I 2009 ble det felt i alt 90 elg fordelt på 27 kalv, 32 okse og 21 kyr, godt innenfor det planlagte uttaket, jamfør tabell SLØ 1.

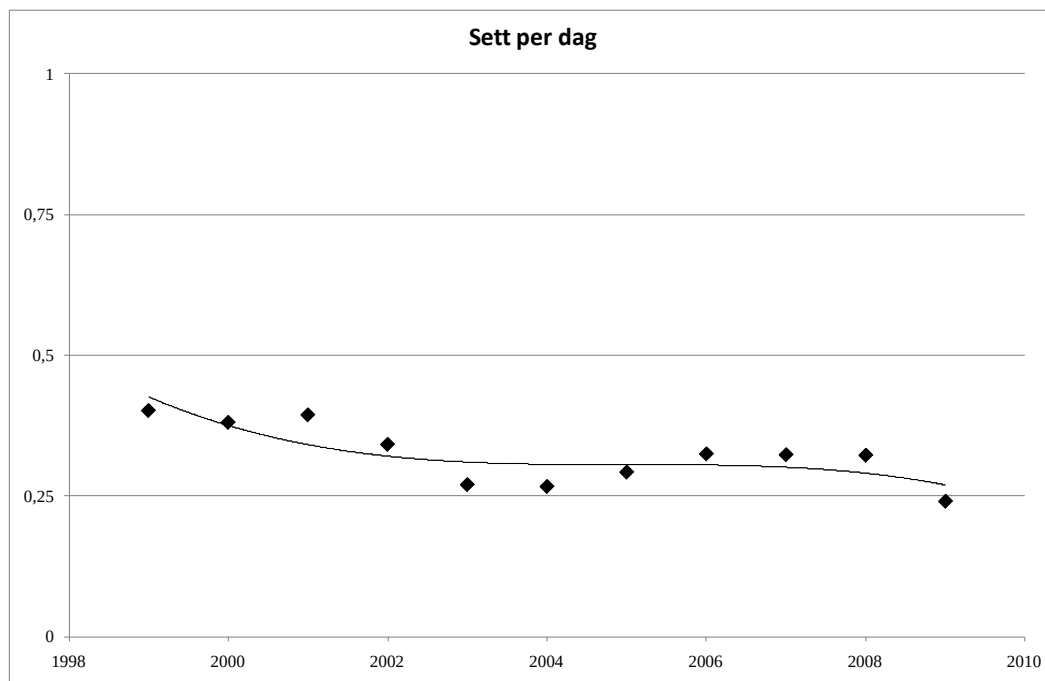
Jaktuttaket økte uten at antall jegerdagsverk økte i vesentlig grad. Jegerne var litt ”hissigere” på avtrekkeren for å skyte kyr. ”Sett per dag” er nede på et nivå like i underkant av 0.25.

For 2010 tror vi man med fordel kan være litt forsiktigere med uttaket enn i 2009. Trolig vil man ved å ta sikte på et totalt uttak på rundt 70 elg fordelt på 25 kyr, 25 okser og 25 kalver stabilisere elgtettheten. Avskytningsplanen gir vilkår for en slik avskyting. Dersom avskytningsplanen skulle justeres måtte alternativet være å redusere ”minst-antallet” for ku fra 25 til 20 i 2010 og 2011.

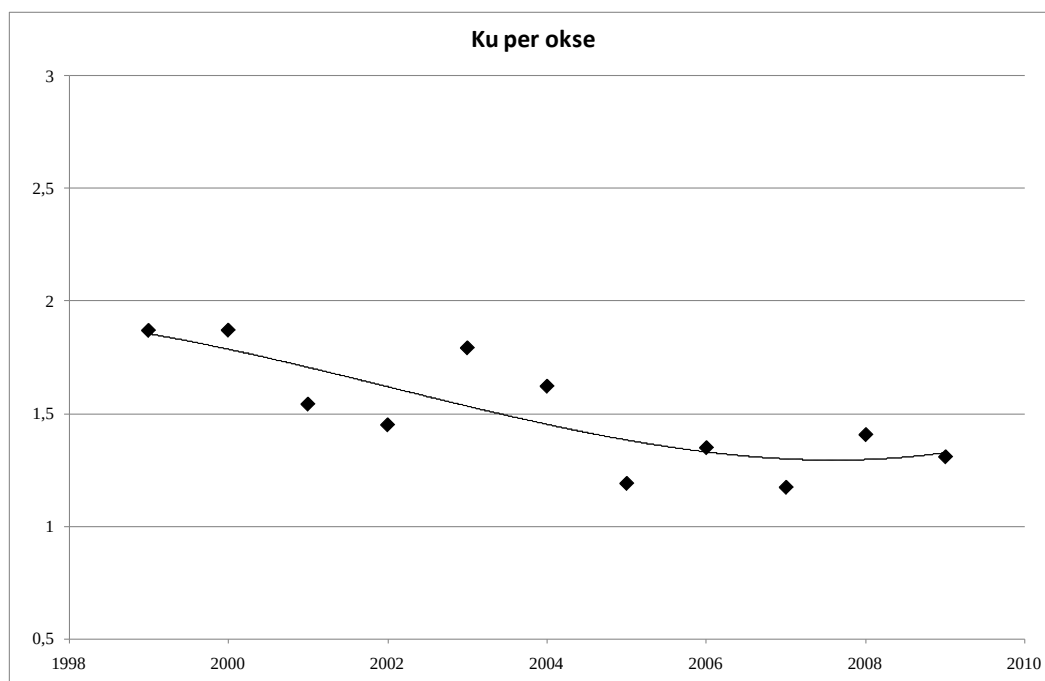
Med hensyn til å nå ”kondisjonsmålsetningene ligger man bra an for kalveraten hvor det ble observert 0,69 kalv per ku i 2009 i forhold til en målsetning om 0,7 kalv per ku. De gjennomsnittlige slaktevektene for kalv og ungdyr var på henholdsvis 66 og 133 kg i 2009, noe under målsetningene i bestandsplanen (70 kg og 140 kg). Tvillingandelen er fremdeles svært lav (4 %) og langt unna den kommunale målsetningen på 25 %.

Søndre Land Viltlag Vest

Bestandsutvikling

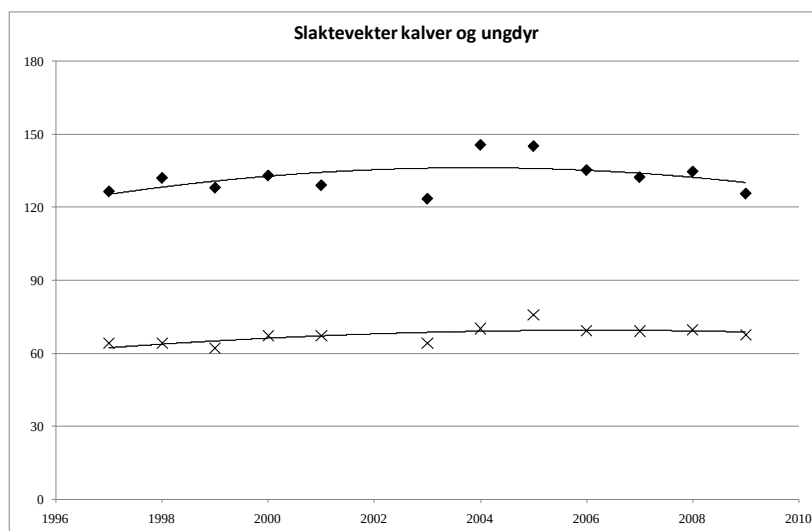

Figur SLV 1: Sett elg per dag i Søndre Land Viltlag Vest i perioden 1999-2009.

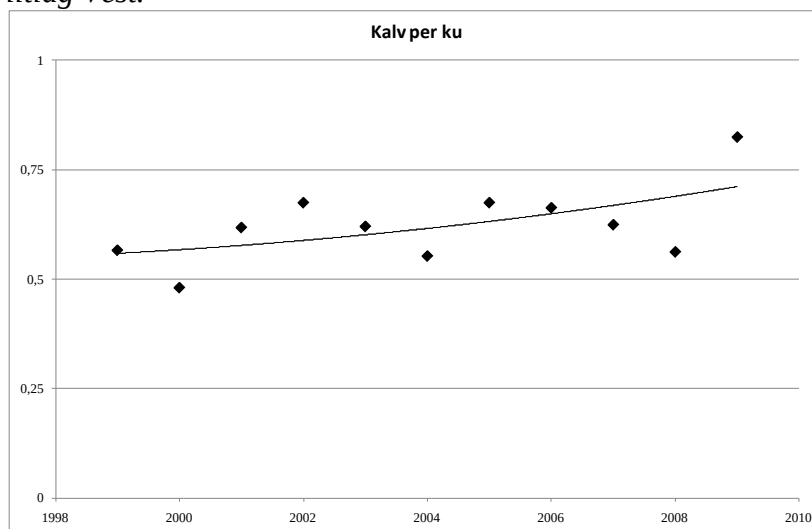

Figur SLV 2: Ku per okse fra sett elg i Søndre Land Viltlag Vest i perioden 1999-2009.

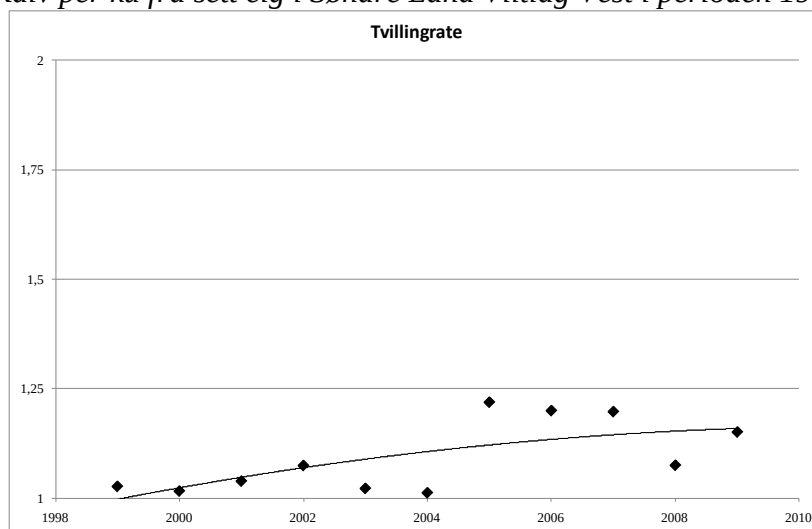
Kondisjon

Figur SLV 3: Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv- og ungdyr i perioden 1997-2009 for Søndre Land Viltlag Vest.

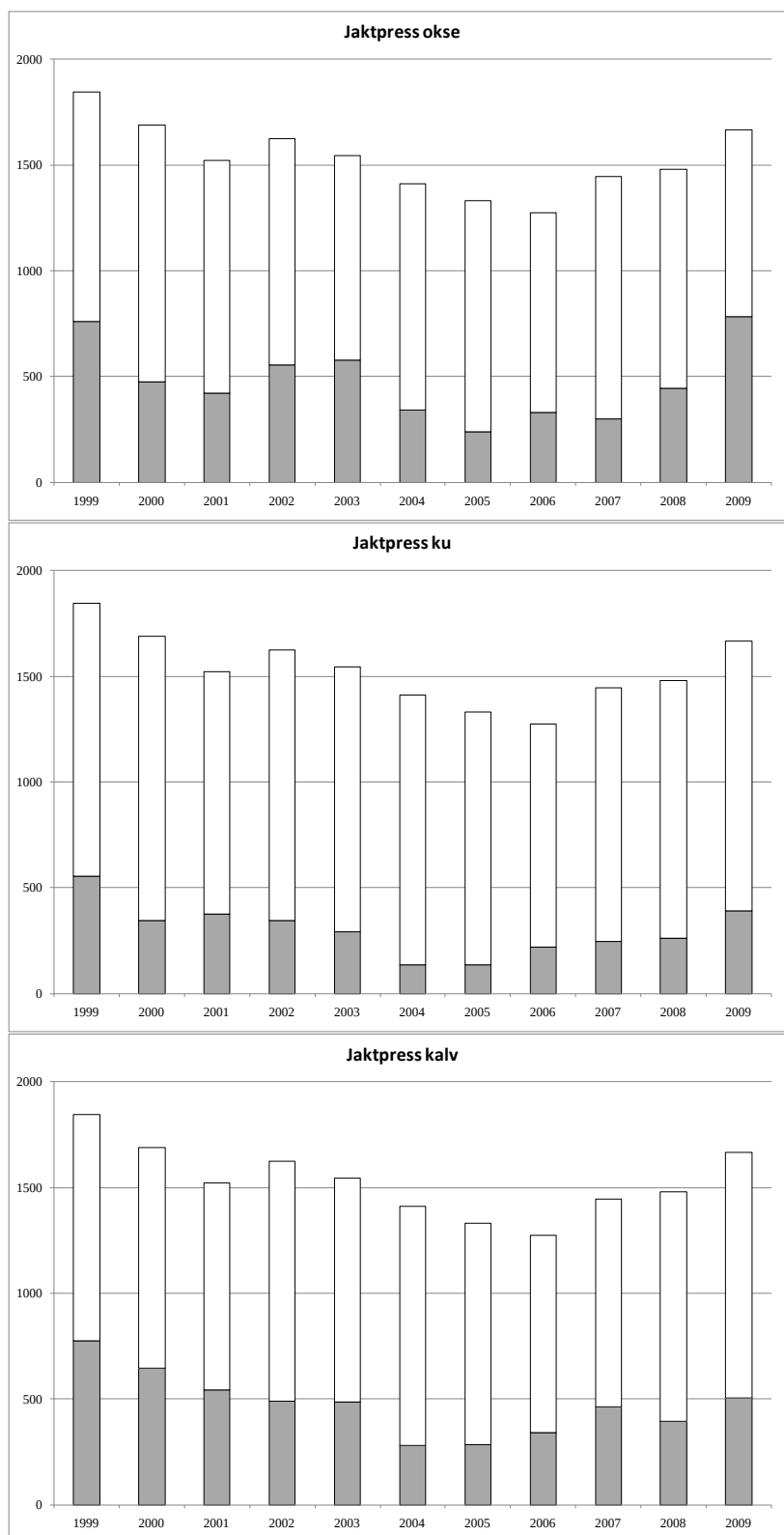

Figur SLV 4: Kalv per ku fra sett elg i Søndre Land Viltlag Vest i perioden 1999-2009.

Figur SLV 5: Kalv per kalvku i Søndre Land Viltlag Vest i perioden 1999-2009.

Jaktpress

Figur SLV 6: Antall jegerdager i Søndre Land Viltlag Vest i perioden 1999-2009 (likt i alle delfigurene). Grå bakgrunn viser antall jegerdager multiplisert med skutt av sett. Ved skutt av sett på 50 % vil halve stolpen være skravert osv. Med andre ord: dess høyere "grå søyle" dess høyere jakttrykk.

Kommentarer

Tabell SLV 1: Avskytningsplan fra gjeldende bestandsplan.

År	Ku		Okse		Kalv		Sum	
	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks
2009	45	55	60	70	35	45	140	170
2010	40	60	45	70	25	35	110	165
2011	35	60	40	70	25	35	100	165
Sum	120	175	145	210	85	115	350	500

I 2009 ble det felt i alt 115 elg fordelt på 34 kalv, 49 okse og 32 kyr, et stykke unna det planlagte "minimumsutttaket" på 140 elg.

Jaktuttaket økte i forhold til foregående år. Antall jegerdagsverk økte og jegerne var litt "hissigere" på avtrekkeren for å skyte særlig okser. "Sett per dag" var nede på et nivå like i underkant av 0.25 i 2009. Man skal merke seg at det ser ut til å ha blitt en betydelig tetthetsforskjell innad i dette valdet. Dersom man slår sammen jaktfeltene fra "sone 12" til og med "sone 19" hadde de en "sett per dag" på 0.17 i 2009, mens jaktfeltene i "sone 20" til "sone 26" var oppe i en "sett per dag" på 0.33.

Sett i forhold til utviklingen i "sett per dag" i 2009 må vi (Faun) innse at et forslag på 140 elg som "minimumsutttak" var i meste laget. For å holde tettheten nede på nivået rundt 0.25 elg sett per jegerdag tror vi likevel det vil være nødvendig å holde oppe jakttrykket i 2010, ikke minst sett i lys av den (gledelig) høye kalveraten man hadde i 2009. I 2010 er det lagt opp til et minimumsutttak på 110 elg. Vi tror man skal opprettholde dette minimumsutttaket slik det ligger i planen. Man kan vurdere å søke kommunen om å endre minimumsutttaket for ku til 30 i 2010 og 2011, og dermed redusere minimumsutttakene totalt sett tilsvarende.

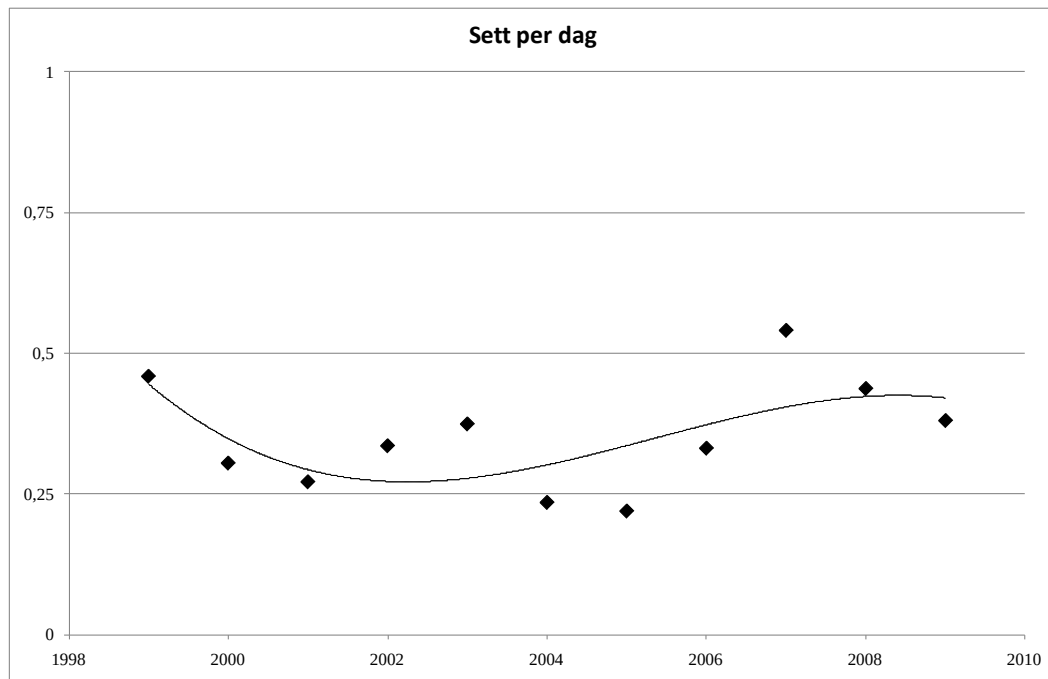
Dersom man tar ut 110 elg i 2010 vil man få problemer med å nå 350 elg totalt i planperioden 2009-2011. Dette må imidlertid vurderes opp mot utviklingen i "sett per dag". Trolig vil denne med uttak rundt 110 elg stabiliseres rundt 0.25. Dermed vil et slikt avvik fra planlagt minimumsutttak være "godtagbart".

Tetthetsforskjellen innad i valdet er nevnt. Dette gjør seg også utslag i svært ulikt jaktpress. I "sonene 12 til 19" skjøt man 30 % av de sette kyrne, mens tilsvarende tall i "sonene 20 til 26" var 18 %. Det synes derfor opplagt at man må prøve å vri jaktpresset noe innad i valdet.

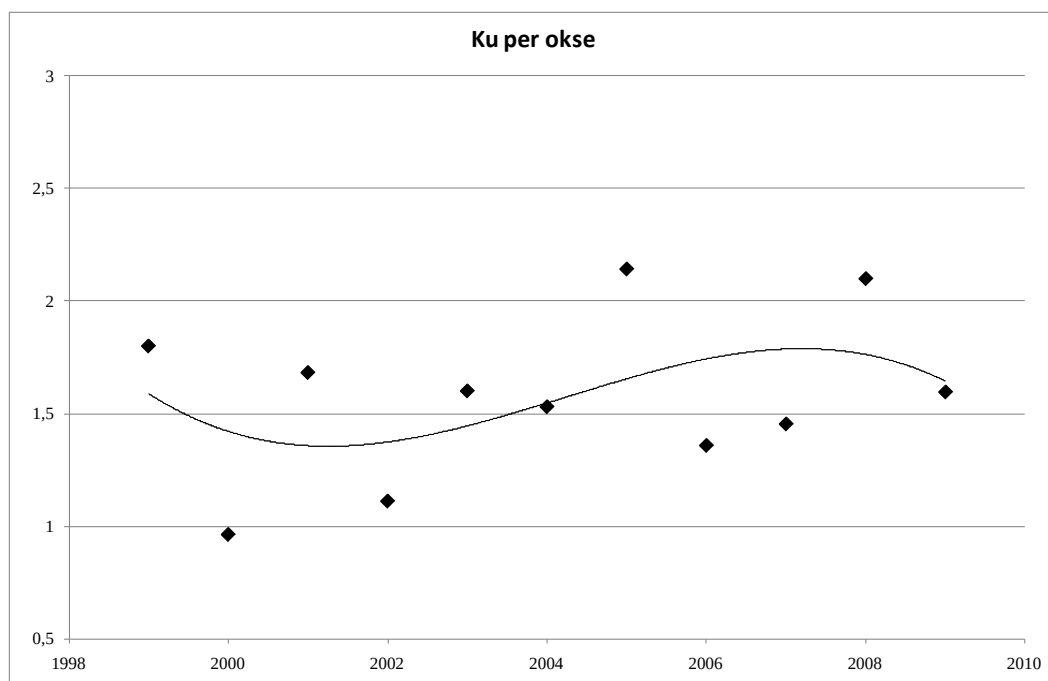
Med hensyn til å nå "kondisjonsmålsetningene" ligger man svært bra an for kalveraten hvor det ble observert 0,82 kalv per ku i 2009 i forhold til en målsetning om 0,7 kalv per ku. De gjennomsnittlige slaktevektene for kalv og ungdyr var på henholdsvis 67 og 126 kg i 2009, noe under målsetningene i bestandsplanen (70 kg og 140 kg), særlig var ungdyrvektene lave. Tvillingandelen er fremdeles noe lavere (15 %) enn målsetningen på 25 %.

Fluberg Øst Driftsplanområde

Bestandsutvikling

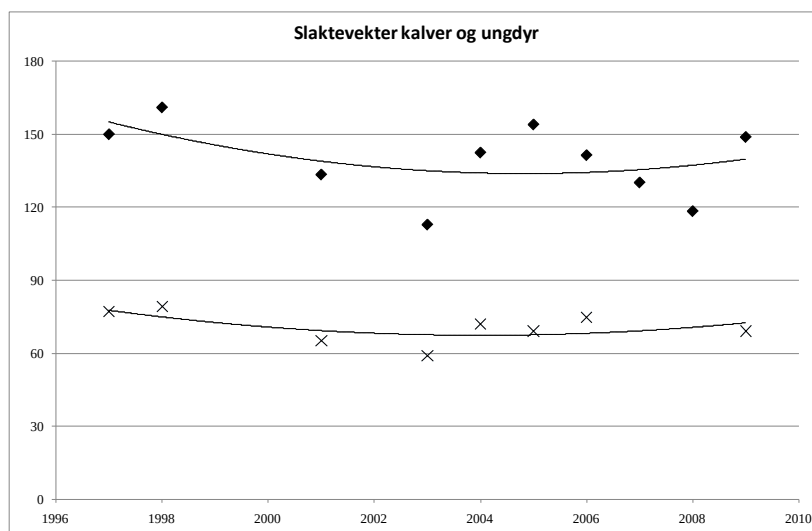

Figur FØ 1: Sett elg per dag i Fluberg Øst Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

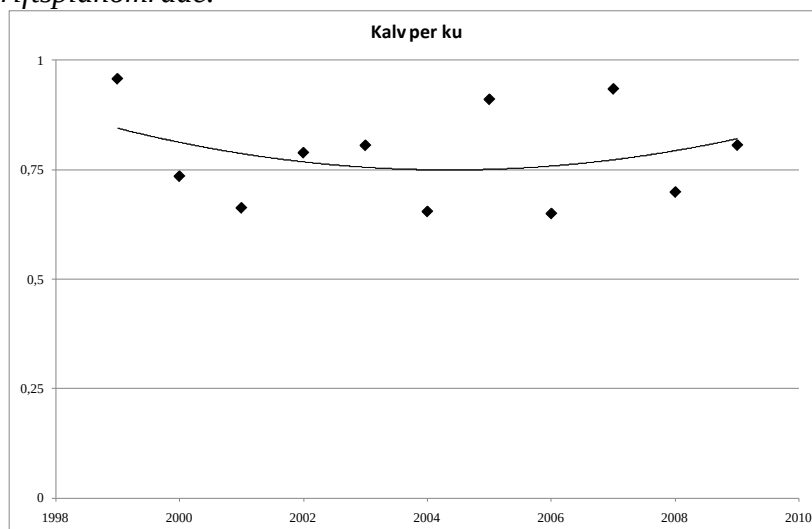

Figur FØ 2: Ku per okse fra sett elg i Fluberg Øst Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

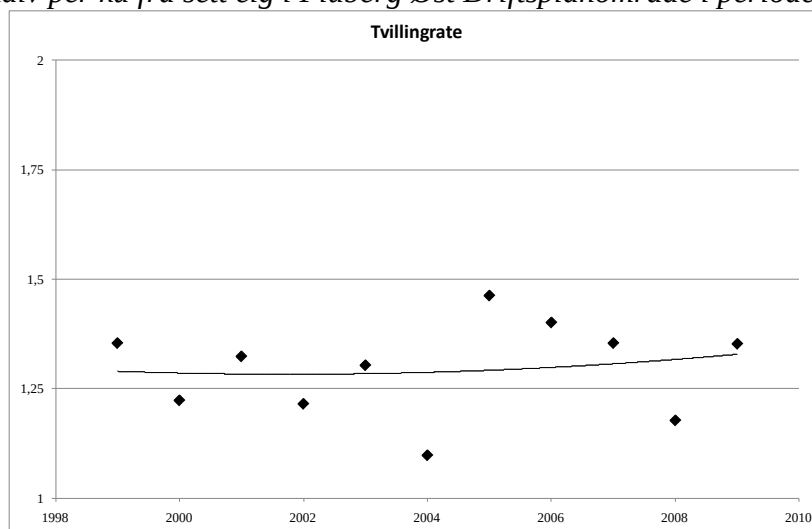
Kondisjon

Figur FØ 3: Gjennomsnittlige slakteveakter for kalv og ungdyr i perioden 1997-2009 for Fluberg Øst Driftsplanområde.

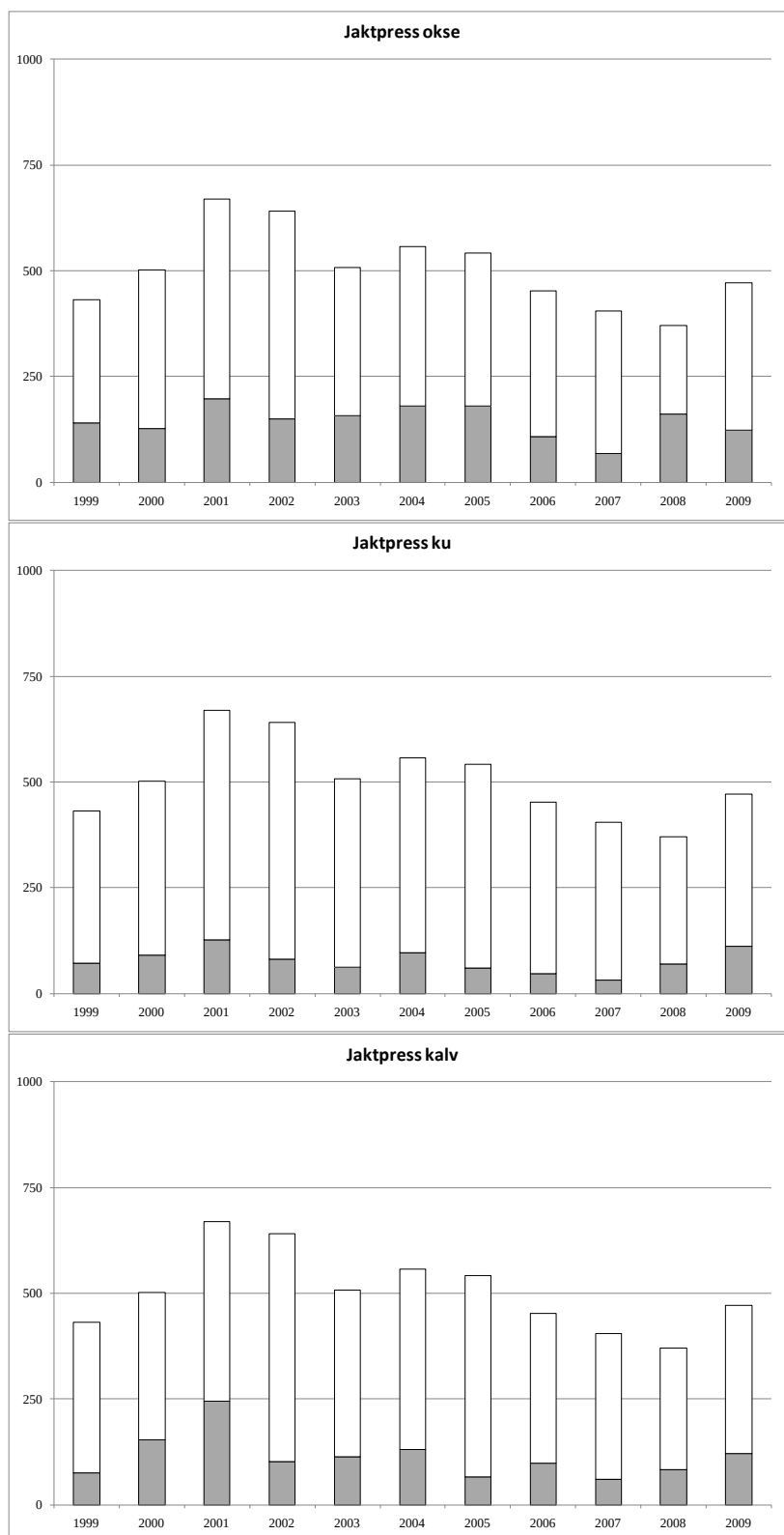

Figur FØ 4: Kalv per ku fra sett elg i Fluberg Øst Driftsplanområde i perioden 1999-2008.

Figur FØ 5: Kalv per kalvku i Fluberg Øst Driftsplanområde i perioden 1999-2008.

Jaktpress

Figur FØ 6: Antall jegerdager i Fluberg Øst Driftsplanområde i perioden 1999-2008 (likt i alle delfigurene). Grå bakgrunn viser antall jegerdager multiplisert med skutt av sett. Ved skutt av sett på 50 % vil halve stolpen være skravert osv. Med andre ord: dess høyere ”grå søyle” dess høyere jakttrykk.

Kommentarer

Tabell FØ 1: Avskytningsplan fra gjeldende bestandsplan.

År	Ku		Okse		Kalv		Sum	
	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks
2009	24	26	20	22	7	9	51	57
2010	23	26	20	22	7	9	50	57
2011	22	26	20	22	7	9	49	57
Sum	69	78	60	66	21	27	150	171

I 2009 ble det felt i alt 41 elg fordelt på 14 kalv, 11 okse og 16 kyr, et stykke unna det planlagte "minimumsutttaket" på 51 elg.

Jaktuttaket økte i forhold til foregående år. Antall jegerdagsverk økte og jegerne var litt "hissigere" på avtrekkeren for å skyte kyr og kalver, men "avtrekkerhissigheten" ble redusert for oksene. "Sett per dag" er lavere enn i 2007 og 08, men ligger fremdeles så høyt som 0.38 i 2009.

Selv om "sett per dag" er redusert i forhold til 2007 og 08 synes det klart at man med fordel kunne ha tatt ut mer elg i Fluberg Øst i 2009 for å komme ned mot målet på 0.25 elg sett per dag. Avskytningsplanen har et "maksuttak" på 57 elg med bakgrunn i at dette er det høyeste man kan tillate ut fra gjeldende minsteareal i Søndre Land. Man bør merke seg at siden man skjøt såpass få dyr i 2009 kan man skyte "mer enn" maksuttaket på 57 elg i 2010 og/ eller 2011 uten at det bryter med tildelingen fra kommunen. Vår vurdering er at valdet absolutt bør føle seg forpliktet til å nå minimumsutttaket på 150 elg i løpet av perioden 2009-11.

Vi synes avskytningsplanen fra gjeldende bestandsplan kan videreføres. Vi antar at det ikke er tildelingene i denne som begrenser uttaket av elg i valdet. Valdet bør bestrebe seg på å komme ned i en tetthet tilsvarende 0.25 elg sett per dag. Dette skyldes ikke i første rekke elgens bestandskondisjon som for øyeblikket er god, men hensynet til andre samfunnsinteresser, særlig trafikk.

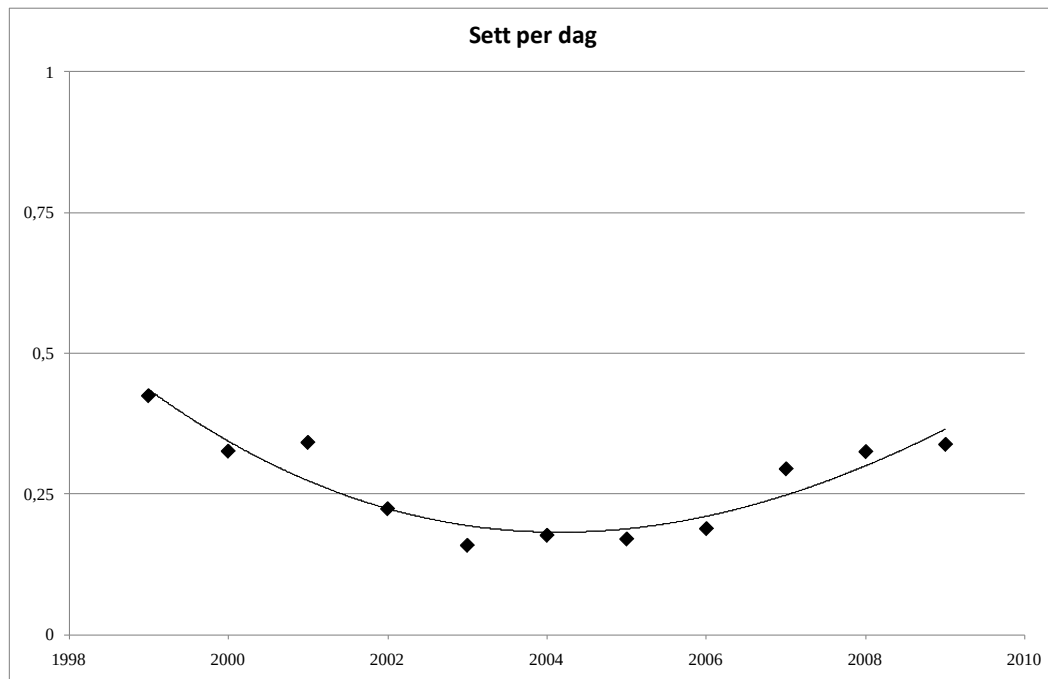
Beitetakstene i Fluberg Øst viser det høyeste beiteuttaket innenfor kommunen. Skogskadene i lavereliggende områder er omfattende i form av toppbeiting på gran og barkskrelling på tynnbarken i granbestand på høy bonitet i h.kl 3 og 4 (Einar Struksnæs pers.medd.).

En redusert elgtetthet vil også trygge grunnlaget for en god fremtidig bestandskondisjon.

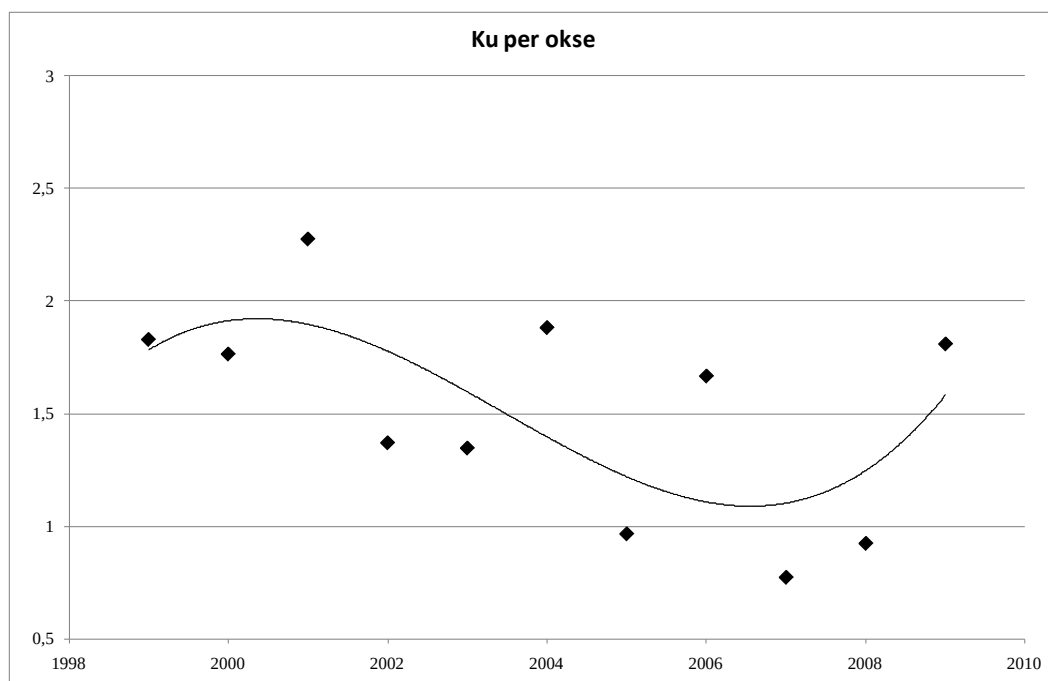
Med hensyn til å nå "kondisjonsmålsetningene" ligger man svært bra an i Fluberg Øst. Det ble observert 0.81 kalv per ku og 35 % tvillingandel i 2009. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalver og ungdyr var på henholdsvis 69 og 149 kg. Med unntak av kalvevekta ligger alle disse indeksene godt over gjeldende målsetninger.

Fluberg Vestre Driftsplanområde

Bestandsutvikling

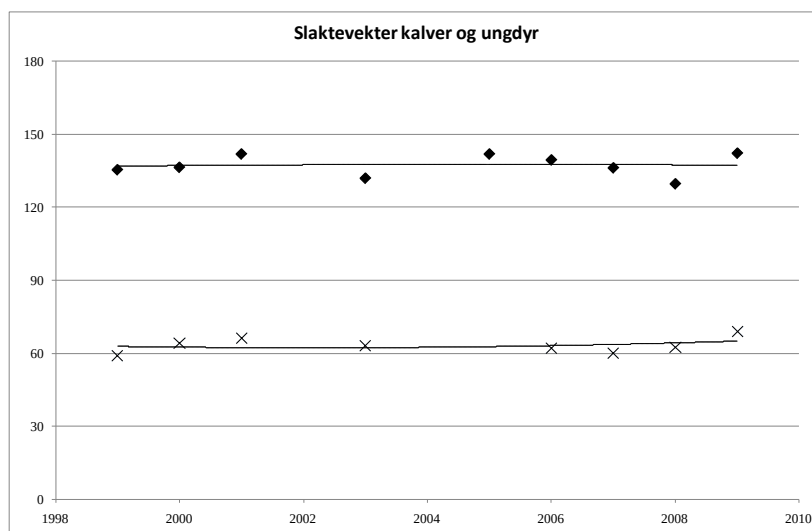

Figur FV 1: Sett elg per dag i Fluberg Vestre Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

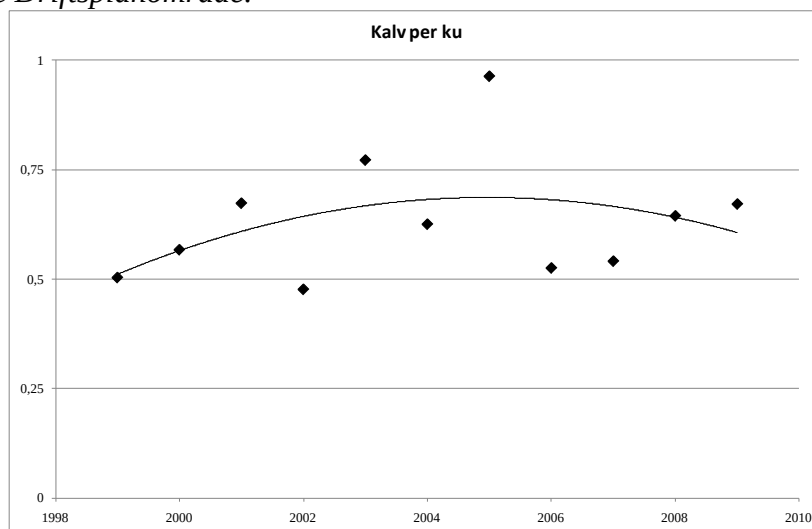

Figur FV 2: Ku per okse fra sett elg i Fluberg Vestre Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

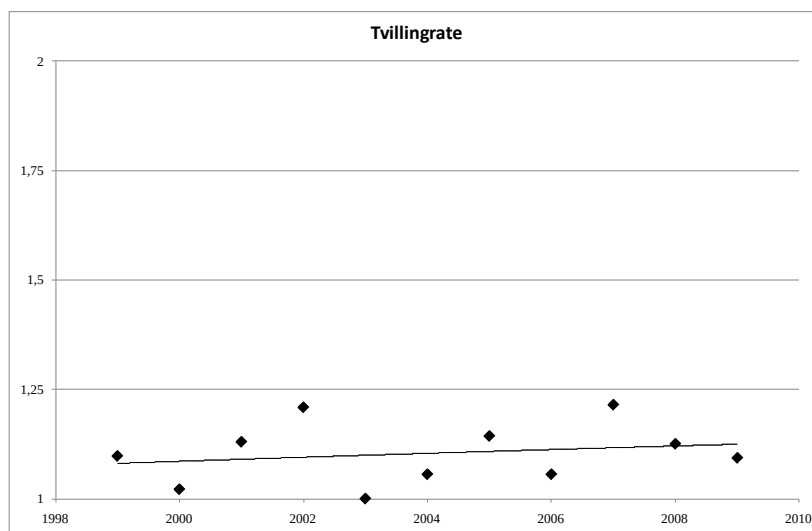
Kondisjon

Figur FV 3: Gjenomsnittlige slaktevekte for kalv og ungdyr i perioden 1999-2009 for Fluberg Vestre Driftsplanområde.

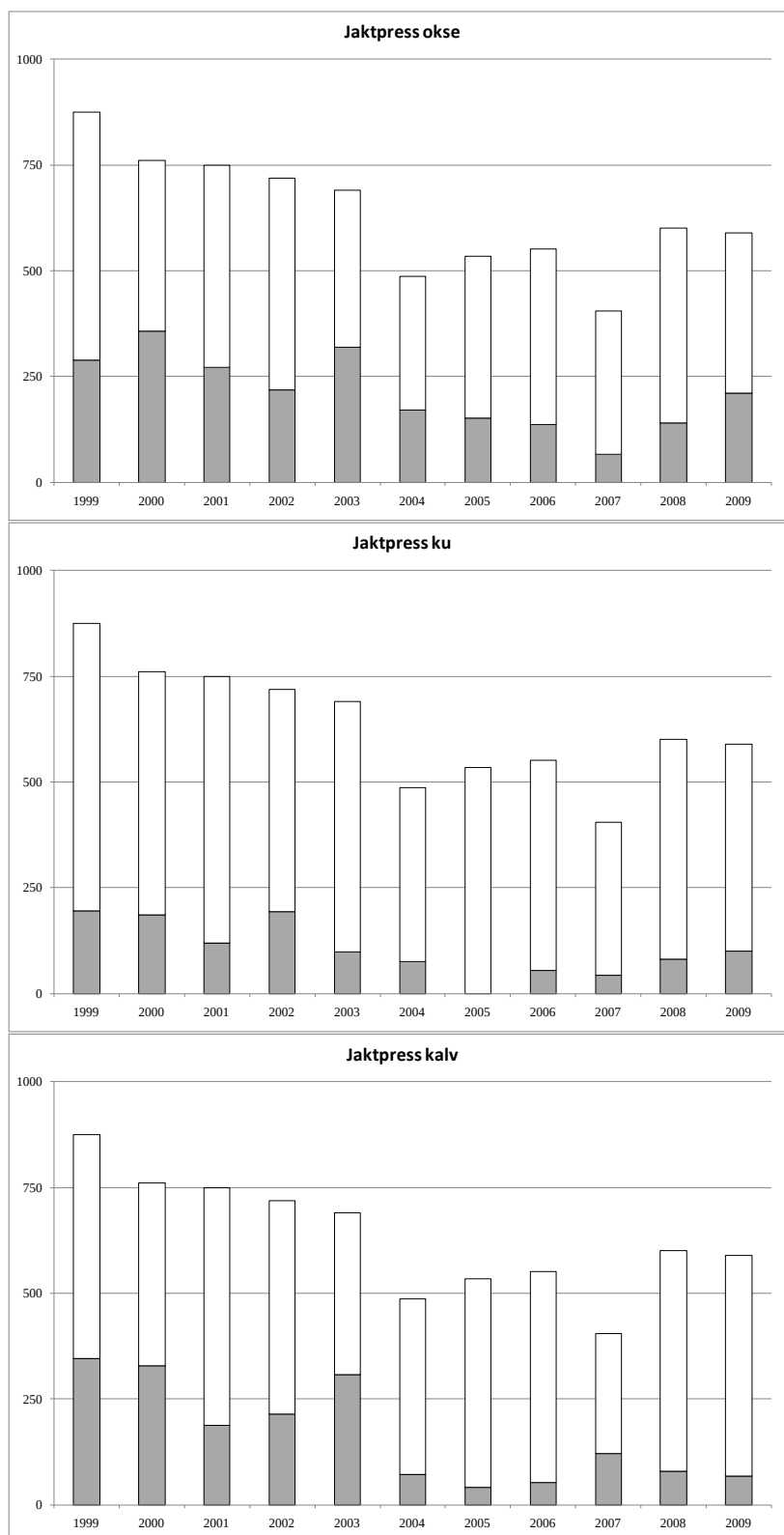

Figur FV 4: Kalv per ku fra sett elg i Fluberg Vestre Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

Figur FV 5: Kalv per kalvku i Fluberg Vestre Driftsplanområde i perioden 1999-2009.

Jaktpress

Figur FV 6: Antall jegerdager i Fluberg Vestre Driftsplanområde i perioden 1999-2009 (likt i alle delfigurene). Grå bakgrunn viser antall jegerdager multiplisert med skutt av sett. Ved skutt av sett på 50 % vil halve stolpen være skravert osv. Med andre ord: dess høyere ”grå søyle” dess høyere jakttrykk.

Kommentarer

Tabell FV 1: Avskytningsplan fra gjeldende bestandsplan.

År	Ku		Okse		Kalv		Sum	
	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks	Minst	Maks
2009	14	20	25	30	6	10	45	60
2010	12	20	20	30	8	20	40	70
2011	12	20	20	30	8	20	40	70
Sum	38	60	65	90	22	50	125	200

I 2009 ble det felt i alt 34 elg fordelt på 6 kalv, 15 okse og 13 kyr, et stykke unna det planlagte "minimumsutttaket" på 45 elg. . Det relativt lave jaktuttaket i 2009 skyldes delvis skare og vanskelige jaktforhold. Samtidig viser figur "FV 6" at jakttrykket på kalv og ku var lavt i 2009 og at det er mulig å øke jaktpresset ved at jegerne blir noe "hissigere på avtrekkeren" når skuddsjanser byr seg.

Jaktuttaket økte i forhold til foregående år. Antall jegerdagsverk holdt seg stabilt i forhold til 2008. Jegerne var litt "hissigere" på avtrekkeren for å skyte okser. "Sett per dag" er på sitt høyeste nivå siden 2001 og oppe i 0.34 i 2009. Dette er betydelig høyere enn målsetningen på 0.25 sett per dag.

Man bør merke seg at siden man skjøt såpass få dyr i 2009 kan man skyte "mer enn" maksuttaket på 70 elg i 2010 og/ eller 2011 uten at det bryter med tildelingen fra kommunen.

Vi synes avskytningsplanen fra gjeldende bestandsplan kan videreføres. Valdet bør bestrebe seg på å komme ned i en tetthet tilsvarende 0.25 elg sett per dag. En redusert elgtetthet vil trygge grunnlaget for en god fremtidig bestandskondisjon. Det bør være et naturlig krav fra kommunen at valdet minst oppfyller minimumsutttaket på 125 elg i løpet av perioden 2009-11, i alle fall sett i lys av utviklingen i "sett per dag".

Med hensyn til å nå "kondisjonsmålsetningene" ligger man brukbart an med hensyn til slaktevektene og kalveraten. Det ble observert 0.67 kalv per ku i 2009, noe lavere enn målsetningen på 0.7 kalv per ku. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalver og ungdyr var på henholdsvis 69 og 142 kg, like i nærheten av målsetningene. Tvillingraten er fremdeles ikke høyere enn 9 %, betydelig lavere enn målsetningen på 25 %.

Vedlegg

- 1) Oversikt over felte elg jakta 2009
- 2) Oversikt over felte hjort jakta 2009

Vedlegg 1: Elg i Søndre Land 2009

Vald: 1 SøndreLand Viltlag Øst

Jaktfelt: 01

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
	Ho	31 . 10							3,5		
2	Ho	27 . 9	95						1,5		
3	Hann	. 9	130					2	1,5		
4	Hann	30 . 9	140					4	1,5		

Valdansvarlig Peder Lomsdalen

Jaktleder: Arnfinn Sagstuen

Jaktfelt: 02

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	27 . 9		230			1	9	9,5		
2	Ho	29 . 9		165		0			3,5		Gul-grønt under skinn. Veterinær kontaktet.
3	Hann	1 . 10		250			1	8	5,5		
4	Hann	10 . 10		70					0,5		
5	Ho	31 . 10							1,5		Mager

Jaktleder: Knut Arild Fjellheim

Jaktfelt: 03

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	156					5	1,5		
2	Hann	27 . 9	158					2	1,5		
3	Hann	28 . 9	160					2	1,5		
4	Hann	28 . 9	66						0,5		
5	Hann	2 . 10	64						0,5		
6	Ho	4 . 10				0			1,5		Mangler tenner

Jaktleder: Finn Øksne

Jaktfelt: 04

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	216						5,5		
2	Ho	4 . 10	150						1,5		
3	Ho	5 . 10	75						0,5		
4	Hann	13 . 10	65						0,5		
5	Hann	14 . 10	148						2,5		
6	Ho	24 . 10	149			0			3,5		
7	Hann	30 . 10	72						0,5		

Jaktleder: Jan Arne Sandsengen

Jaktfelt: 05**Jaktleder:** Per Askvig

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	25 . 9	72						0,5		
2	Ho	25 . 9				1			7,5		
3	Hann	25 . 9	56						0,5		
4	Ho	27 . 9									Mangler tenner
5	Hann	2 . 10						7	4,5		

Jaktfelt: 06**Jaktleder:** Jørn Erik Sand

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	127						1,5		
2	Ho	29 . 9	58						0,5		
3	Ho	30 . 9	180		1	0			14,5		
4	Ho	7 . 10	65						0,5		
5	Hann	9 . 10	178					7	2,5		Hadde skuddskade i venstre lår
6	Hann	17 . 10	210					6	3,5		
7	Hann	20 . 10	41						0,5		Gikk uten ku
8	Ho	28 . 10	169			0			5,5		

Jaktfelt: 07**Jaktleder:** Erik Bakken

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	30 . 9	176					6	2,5		
2	Ho	16 . 10	61						0,5		
3	Ho	17 . 10	60						0,5		
4	Ho	17 . 10	174		1	1			5,5		

Jaktfelt: 08A**Jaktleder:** Hans Grime

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	27 . 9	115						1,5		
2	Hann	29 . 9	142					3	1,5		
3	Hann	29 . 9	126					2	1,5		
4	Hann	1 . 10	266					12	15,5		
5	Hann	1 . 10	70						0,5		
6	Ho	2 . 10	180						5,5		
7	Hann	2 . 10	250						6,5		
8	Ho	24 . 10	79						0,5		
9	Hann	31 . 10	65						0,5		

Jaktfelt: 08B**Jaktleder:** Erik Brænden

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	26 . 9	154			1			6,5		
2	Hann	26 . 9	65						0,5		
3	Ho	17 . 10	141						15,5		
4	Hann	17 . 10	111					2	1,5		
5	Hann	18 . 10	179					9	2,5		

Jaktfelt: 09**Jaktleder:** Peder Lomsdalen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	180					4	2,5		
2	Hann	25 . 9	248					7	9,5		
3	Hann	25 . 9	69						0,5		
4	Ho	25 . 9	190			1			8,5		
5	Ho	25 . 9	122			0			1,5		
6	Ho	26 . 9	187		1	0			9,5		
7	Hann	27 . 9	72						0,5		
8	Hann	28 . 9	186					5	3,5		
9	Hann	29 . 9	54						0,5		
10	Hann	1 . 10	86						0,5		
11	Hann	17 . 10	64						0,5		
12	Hann	24 . 10	55						0,5		
14	Ho	31 . 10	148		1	0			8,5		

Jaktfelt: 10**Jaktleder:** Iver Øksne

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	285					9	8,5		
10	Ho	25 . 10	160			1			5,5		
11	Hann	27 . 10	86						0,5		
12	Ho	31 . 10	69						0,5		
13	Ho	31 . 10	159			1			17,5		
2	Hann	26 . 9	118					1	1,5		Deformert gevir h. side
3	Ho	26 . 9	159			0			5,5		
4	Ho	27 . 9	69						0,5		
5	Ho	27 . 9	168			1			5,5		
6	Hann	28 . 9	258				1	15	6,5		
7	Hann	28 . 9	217					7	4,5		
8	Hann	2 . 10	148					2	1,5		
9	Ho	24 . 10	143		1	0			6,5		

Jaktfelt: 11A**Jaktleder:** Endre Granum

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9							2,5		
2	Hann	27 . 9	160						3,5		
3	Hann	27 . 9	251						5,5		
4	Ho	29 . 9				1			4,5		
5	Ho	2 . 10							1,5		
6	Ho	5 . 10				1			4,5		
7	Ho	6 . 10				0			1,5		
8	Ho	17 . 10	50						0,5		
9	Ho	18 . 10	141			0			16,5		

Vald: 2 Søndre Land Viltlag Vest**Valdansvarlig** Peder Lomsdalen**Jaktfelt: 12****Jaktleder:** Paul Flatlien

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9						2	1,5		
2	Ho	3 . 10				0			1,5		
3	Hann	4 . 10	74						0,5	1	
4	Ho	4 . 10				2			16,5		
5	Hann	4 . 10	68						0,5	1	
6	Ho	11 . 10				0			1,5		
7	Hann	11 . 10	217				1	11	7,5		

Jaktfelt: 13**Jaktleder:** Gudbrand Engelen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	27 . 9	198					8	3,5		
2	Hann	29 . 9	219				1	9	3,5		
3	Ho	29 . 9	42						0,5		
4	Hann	30 . 9	210					7	2,5		
5	Ho	30 . 9	220		1	1			14,5		
6	Ho	30 . 9	98						0,5		
7	Ho	3 . 10	74						0,5		
8	Hann	17 . 10	217				1	10	4,5		
9	Ho	31 . 10	125						1,5		

Jaktfelt: 14**Jaktleder:** Bjørn Knutsen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	190					4	2,5		
2	Ho	26 . 9	95						1,5		
3	Hann	27 . 9	151					2	1,5		
4	Ho	28 . 9	193		1	0			4,5		
5	Hann	2 . 10	147					2	1,5		
6	Ho	4 . 10	72						0,5		
7	Hann	4 . 10	192					10	3,5		
8	Ho	7 . 10	176		1	0			12,5		
9	Hann	13 . 10	147					2	1,5		
10	Hann	16 . 10	88						0,5		
11	Ho	19 . 10	198		1	1			8,5		
12	Ho	20 . 10	74						0,5		
13	Hann	31 . 10	125					2	1,5		

Jaktfelt: 15**Jaktleder:** Lars Holst

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	180					2	2,5		
2	Hann	26 . 9	117					2	1,5		
3	Hann	28 . 9	216					6	3,5		
4	Hann	28 . 9	73						0,5		
5	Ho	4 . 10	60						0,5		
6	Ho	4 . 10	216								Tørrkokt tann uleselig. LEG kommentar: Ser gammel ut 10 år+
7	Hann	11 . 10	170					3	2,5		
8	Ho	19 . 10	186		1				8,5		
9	Ho	22 . 10	160		1				11,5		
10	Ho	31 . 10	75						0,5		

Jaktfelt: 16A**Jaktleder:** Andreas Skude

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	54						0,5		
2	Hann	10 . 10	261				1	11	4,5		

Jaktfelt: 16B**Jaktleder:** Andreas Lomsdal

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	135					3	1,5		
2	Hann	3 . 10	264					13	6,5		Lange tagger, men ikke stanggevir. Ikke ordentlig fjølgevir heller.
3	Hann	11 . 10	78						0,5		
4	Ho	25 . 10	105			0			1,5		

Jaktfelt: 17**Jaktleder:** Einar Østdahl

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	217				1	8	2,5		
2	Ho	26 . 9	107			0			1,5		
3	Hann	27 . 9	116						1,5		
4	Hann	28 . 9	212				1	11	4,5		
5	Ho	2 . 10		150	1	1			4,5		
6	Hann	24 . 10		195			1	4	4,5		
7	Ho	2 . 10	55						0,5		

Jaktfelt: 18**Jaktleder:** Torgeir Søfferud

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	28 . 9	258				1	12	6,5		
2	Ho	29 . 9	112						1,5		
3	Ho	4 . 10			1	1			9,5		Oppgitt 70 kg slaktevekt på tannkonvolutt, men det kan umulig stemme!
4	Ho	4 . 10	70						0,5		
5	Hann	24 . 10	230				1	5	5,5		

Jaktfelt: 19**Jaktleder:** Harald Myhre Haugerud

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	.	180					4	2,5		
2	Hann	.	216					8	12,5		
3	Ho	.							18,5		Syk ku, kassert
4	Hann	.	60						0,5		
5	Ho	.	50						0,5		

Jaktfelt: 20

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	2 . 10	62						0,5	1	Ca. 400 nv. For Breitjern
2	Hann	2 . 10	64						0,5	1	Ca. 500 nv. For Breitjern
3	Ho	2 . 10	182			2			9,5		Felt på sone 20-s nordgrense
4	Hann	24 . 10	196					6	3,5		Felt ca. 400 m. vest S. Grågåstjern

Jaktleder: Elsie B. Eidssud**Jaktfelt: 21**

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	25 . 9	182			0			2,5		
2	Hann	29 . 9	98					2	1,5		2 bastkledde tapper lengde 3 cm
3	Hann	29 . 9	220					8	3,5		
4	Ho	3 . 10	113			0			1,5		

Jaktleder: Konrad Pedersen**Jaktfelt: 22&**

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	30 . 9	135					2	1,5		
2	Hann	30 . 9	293					14	7,5		
3	Ho	30 . 9	57						0,5		
4	Ho	30 . 9	154			1			6,5		
5	Ho	1 . 10	55						0,5		
6	Hann	10 . 10	246					7	6,5		
7	Hann	13 . 10	203					5	4,5		
8	Hann	17 . 10	60						0,5		
9	Hann	18 . 10	68						0,5		
10	Ho	18 . 10	170		1	1			6,5		
11	Hann	23 . 10	64						0,5		
12	Ho	24 . 10	110			0			1,5		
13	Hann	30 . 10						9	5,5		Kassert
14	Hann	31 . 10	115					2	1,5		

Jaktleder: Atle Dragerengen

Jaktfelt: 24**Jaktleder:** Engebret Struksnes

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	27 . 9	46						0,5		
2	Hann	3 . 10	170						4,5		
3	Ho	5 . 10	132						1,5		
4	Hann	6 . 10	84						0,5		
5	Hann	6 . 10	146						1,5		
6	Hann	9 . 10	186						5,5		
7	Ho	16 . 10	70						0,5		
8	Hann	25 . 10	146						1,5		
9	Hann	29 . 10	76						0,5		

Jaktfelt: 25A**Jaktleder:** Per Kristian Savastuen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	68						0,5		
2	Ho	7 . 10	67						0,5		
3	Ho	17 . 10	158		1				2,5		

Jaktfelt: 25B**Jaktleder:** Jan N. Westrum

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	25 . 9	190		1	1			8,5		
2	Hann	26 . 9	208				1	8	3,5		
3	Hann	27 . 9	237				1	8	3,5		
4	Ho	27 . 9	176		1	1			6,5		
5	Hann	28 . 9	189					2	2,5		
6	Hann	25 . 9	67						0,5		
7	Hann	27 . 9	78						0,5		

Jaktfelt: 26A**Jaktleder:** Gustav Olsen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	230					8	6,5		
2	Hann	25 . 9	205					7	4,5		
3	Ho	25 . 9	78						0,5		
4	Ho	26 . 9	128						1,5		
5	Ho	28 . 9		160					2,5		
6	Hann	29 . 9	280					7	6,5		
7	Ho	2 . 10	62						0,5		

Jaktfelt: 26B

Jaktleder: Ole Helmer E. Bjørlien

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	29 . 9	128			0			1,5		
2	Hann	30 . 9	132					3	1,5		
3	Ho	25 . 10	140			0			1,5		
4	Hann	25 . 10	135					2	1,5		

Vald: 3 Fluberg Begna Driftsplanområde

Valdansvarlig Lars W. Grøholt

Jaktfelt: 01 Torgeir Sandli

Jaktleder: Torgeir Sandli

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 9	195					2	1,5		
2	Hann	26 . 9	136					6	2,5		
3	Ho	17 . 10	198			0			4,5		

Jaktfelt: 03A 03A

Jaktleder: Lars W Grøholdt

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	220					9	3,5		
2	Ho	27 . 9	65						0,5		
3	Hann	27 . 9	251				1	10	4,5		
4	Hann	28 . 9	184				1	4	3,5		
5	Hann	4 . 10	140					2	1,5		
6	Ho	6 . 10	161			0			2,5		
7	Ho	7 . 10	196			0			15,5		

Jaktfelt: 03B Krokvaslia

Jaktleder: Haakon Eriksen Haraldsrud

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	26 . 9	156			0			2,5		
2	Hann	29 . 9	143					3	1,5		
3	Hann	11 . 10	82						0,5		

Jaktfelt: 04 Wilberg

Jaktleder: Ole Chr. Rostad

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	27 . 9	259					4	5,5		
1	Hann	27 . 9	259								
2	Hann	29 . 9	214				1	8	4,5		
2	Hann	29 . 9	214								
3	Ho	30 . 9	64						0,5		
3	Ho	30 . 9	64						0,5		
4	Ho	2 . 10	128								
4	Ho	2 . 10				0			1,5		

Jaktfelt: 05 Næs jaktlag

Jaktleder: Olaf Sæthre

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
2	Ho	16 . 10	132			0			1,5		
3	Ho	17 . 10	180		1	0			9,5		
4	Hann	25 . 10	160					3	2,5		

Jaktfelt: 07 Terje Lorentsen

Jaktleder: Terje Lorentsen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	27 . 9	162			1			18,5		
2	Ukjen	29 . 9							0,5		

Jaktfelt: 08 Terje Wollseter

Jaktleder: Terje Wollseter

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	27 . 9	112						1,5		
2	Hann	30 . 9	132						1,5		

Jaktfelt: 09 Bull

Jaktleder: Marcus Chr. Bull

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Ho	30 . 9	164		1	0			5,5		

Vald: 4 Fluberg Øst Bestandsplanområde

Jaktfelt: 01

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
	Hann	2 . 10	180						1,5		
	Hann	22 . 10	74						0,5		
	Hann	25 . 10	73						0,5		
	Hann	8 . 10	173						1,5		
	Hann	30 . 9	174						1,5		
	Ho	4 . 10	154						2,5		

Valdansvarlig Arne Petter Meinich Børresen

Jaktleder: Martin Iversen

Jaktfelt: 02

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
	Ho	29 . 10	70						0,5		
	Hann	29 . 9	65						0,5		
	Ho	28 . 9	70						0,5		
	Ho	29 . 9	180								
	Hann	25 . 9	221								
	Ho	28 . 9	183								
	Hann	25 . 9	213								

Jaktleder: Rune Grønseth

Jaktfelt: 03

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
	Hann	27 . 9	67						0,5		
	Hann	27 . 9	65						0,5		
	Ho	10 . 10	154								
	Ho	25 . 10	198								
	Ho	1 . 10	167								
	Ho	26 . 9	136						1,5		
	Hann	25 . 9	219								
	Hann	26 . 9	211								
	Ho	1 . 10	59						0,5		
	Ho	10 . 10	123						1,5		

Jaktleder: Magne Storsveen

Jaktfelt: 99a Landåsbygda Grunneierlag

Jaktleder: Herman Hagen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
	Hann	4 . 10	82						0,5		
	Hann	25 . 9	115					1	1,5		
	Ho	30 . 9	215			1			13,5		
	Ho	26 . 9	138						2,5		

Jaktfelt: 99d Tommy Karlsson

Jaktleder: Tommy Karlsson

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	.	65						0,5		
2	Ho	.	175			0			19,5		

Jaktfelt: 99e Jan Haug sitt jaktfelt

Jaktleder: Jan Haug

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	223				1	4	3,5		
2	Ho	25 . 9	136						1,5		
3	Hann	26 . 9					1	5	3,5		
4	Ho	1 . 10	167			1			9,5		
5	Ho	10 . 10	123			0			2,5		
6	Ho	10 . 10	154						1,5		Dyret er felt for å være et ungdyr
7	Ho	25 . 10	198		1	0			9,5		

Jaktfelt: 99f Lars Fredriksen sitt jaktfelt

Jaktleder: Lars Fredriksen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	25 . 9	217					3	2,5		
2	Hann	25 . 9						6	2,5		
3	Ho	28 . 9	187		1	1			5,5		
4	Ho	29 . 9			1	1			2,5		

Jaktfelt: 99g Landåsbygda

Jaktleder: Torfinn Tronstad

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	.	181					2	2,5		
2	Hann	.	191						2,5		
4	Ho	.							1,5		
8	Hann	.						4	2,5		
11	Ho	.	186						8,5		
12	Ho	.	136						2,5		Markert som hodyr med 6 tagger...

Vedlegg 2: Hjort i Søndre Land 2009

Vald: 2 Søndre Land Viltlag Vest

Valdansvarlig Peder Lomsdalen

Jaktfelt: 13

Jaktleder: Gudbrand Engeli

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	12 . 9						7	2,5		Sone 13-14
2	Hann	12 . 9						9	2,5		Sone 13-14. Merke MT. NO 08343388

Jaktfelt: 14

Jaktleder: Bjørn Knutsen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Merknad
1	Hann	26 . 10	90					10	2,5		